

Narodowy Bank Polski
Departament Systemu Płatniczego

**Porównanie wyników
badań dzienniczkowych
zwyczajów płatniczych,
przeprowadzonych na świecie**

Opracował:

Tomasz Koźliński

Warszawa, maj 2013 r.

Spis treści

1.	Wstęp	5
2.	Badanie austriackie	7
2.1.	Informacje ogólne	7
2.2.	Struktura sposobów płatności Austriaków.....	7
2.3.	Szczegółowa struktura sposobów płatności w zależności od miejsca płatności	9
3.	Badanie niemieckie	11
3.1.	Wstęp	11
3.2.	Wartość gotówki posiadanej przez Niemców w portfelu	11
3.3.	Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych	12
3.4.	Struktura sposobów płatności Niemców.....	14
3.5.	Wartościowa struktura sposobów płatności Niemców w zależności od płci.....	16
3.6.	Wartościowa struktura sposobów płatności Niemców w zależności od wieku	17
3.7.	Przeciętna wartość płatności w zależności od sposobu płatności i miejsca płatności	18
3.8.	Struktura płatności według miejsc płatności	20
3.9.	Szczegółowa struktura sposobów płatności Niemców według miejsc płatności	23
3.9.1.	Struktura sposobów płatności za zakupy detaliczne codziennej potrzeby	23
3.9.2.	Struktura sposobów płatności za zakupy detaliczne dóbr trwałych	24
3.9.3.	Struktura sposobów płatności za zakupy na stacjach benzynowych	25
4.	Badanie kanadyjskie	26
4.1.	Informacje ogólne	26
4.2.	Struktura sposobów płatności Kanadyjczyków	26
5.	Badanie węgierskie.....	29
5.1.	Informacje ogólne	29
5.2.	Poziom ubankowienia Węgrów.....	29
5.3.	Struktura sposobów płatności Węgrów	30
5.4.	Szczegółowa struktura sposobów płatności Węgrów w zależności od wartości płatności i wykształcenia	32
6.	Badanie holenderskie	34

6.1.	Informacje ogólne	34
6.2.	Struktura sposobów płatności Holendrów	34
6.3.	Przeciętna wartość płatności według sposobu płatności.....	36
6.4.	Szczegółowa struktura sposobów płatności w zależności od miejsc płatności.....	37
6.4.1.	Struktura sposobów płatności w sklepach spożywczych i tytoniowych	37
6.4.2.	Struktura sposobów płatności w supermarketach.....	39
6.4.3.	Struktura sposobów płatności na stacjach paliwowych.....	40
7.	Badanie australijskie.....	42
7.1.	Informacje ogólne	42
7.2.	Struktura sposobów płatności Australijczyków.....	42
7.3.	Średnia liczba płatności danym sposobem płatności.....	46
7.4.	Mediana wartości sposobów płatności	46
7.5.	Struktura sposobów płatności w zależności od miejsca płatności	48
7.6.	Wnioski z badania.....	52
8.	Badanie polskie	54
8.1.	Informacje ogólne	54
8.2.	Struktura sposobów płatności Polaków	54
8.3.	Średnia arytmetyczna i mediana wartości płatności dla sposobów płatności	56
8.4.	Struktura płatności Polaków według miejsc płatności.....	57
8.5.	Szczegółowa struktura sposobów płatności Polaków według miejsc płatności	58
8.5.1.	Struktura sposobów płatności w małych sklepach spożywczych.....	58
8.5.2.	Struktura sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych	59
8.5.3.	Struktura płatności Polaków na stacjach benzynowych	61
9.	Porównanie struktury sposobów płatności badań dziennikowych przeprowadzonych na świecie.....	62
9.1.	Różnice w badaniach dzienników płatności.....	62
9.2.	Porównanie ilościowej struktury sposobów płatności.....	63
9.3.	Porównanie wartościowej struktury sposobów płatności	66
10.	Wnioski.....	68

1. Wstęp

W ostatnich latach kilka banków centralnych na świecie przeprowadziło szczegółowe badania zwyczajów płatniczych konsumentów w swoich krajach. Badania te wyróżnia fakt, że zastosowano w nich najbardziej dokładny sposób pomiaru zwyczajów płatniczych ludzi, jakim jest badanie dziennikowe. Jest to znacznie bardziej dokładna i wiarygodna metoda zbierania danych niż dotychczas stosowane. Polega ona na tym, że respondent biorący udział w badaniu dziennikowym dokładnie notuje każdy swój wydatek, zapisując kwotę płatności, sposób i miejsce płatności. Zastosowana metoda pozwala na zarejestrowanie wszystkich płatności, nawet tych na niewielkie kwoty, powtarzalnych lub niestandardowych, o których niekiedy przy innych badaniach respondenci zapominali.

W opracowaniu przedstawiono najważniejsze wyniki badań dziennikowych przeprowadzonych w 6 krajach, tj. Austrii, Niemczech, Kanadzie, na Węgrzech, w Australii i Holandii. Pomimo różnych metodologii, zastosowanych w poszczególnych badaniach, spróbowano znaleźć wspólny zakres dla wszystkich i go porównać. W związku z powyższym w niniejszym opracowaniu zaprezentowano w szczególności ilościową i wartościową ogólną strukturę płatności w poszczególnych krajach oraz w miejscach, w których najczęściej się płaci.

Powyższe opracowanie jest uzupełnieniem raportu z wyników badania zwyczajów płatniczych Polaków, stanowiącego odrębny raport¹. Badanie to bowiem wykorzystywało również formę badania dziennikowego. Zostało ono przeprowadzone przez Tomasza Koźlińskiego z Departamentu Systemu Płatniczego w Narodowym Banku Polskim na przełomie 2011 i 2012 roku na 1000-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie.

---

¹ Tomasz Koźliński, *Zwyczaje płatnicze Polaków*, Narodowy Bank Polski, Departament Systemu Płatniczego, Warszawa maj 2013 r.

Dane dotyczyły wszystkich płatności respondentów, jakie wykonali oni i zanotowali w dzienniczku płatności przez trzy kolejne dni.

Zaprezentowane opracowanie kończy się porównaniem podstawowych wyników 6 badań zagranicznych oraz badania przeprowadzonego przez Narodowy Bank Polski, tj. pod kątem ilościowej i wartościowej struktury płatności wykonywanych poszczególnymi instrumentami płatniczymi.

Nie było celem powyższego opracowania bardzo szczegółowe przedstawienie podobieństw czy różnic między tymi badaniami i ich wynikami. Szersze porównanie przedstawionych badań nie jest uzasadnione z uwagi na szereg różnic dotyczących zarówno zastosowanych metodologii, terminu przeprowadzenia badania oraz specyficznych uwarunkowań w danych krajach, w szczególności różnych poziomów rozwoju obrotu bezgotówkowego. Tym niemniej, opracowanie to pokazuje, że podobne jak w Polsce badanie opracowano w ostatnich latach jedynie w kilku krajach Unii Europejskiej i na świecie, a wyniki ich nie zawsze mogą być w pełni porównywalne.

2. Badanie austriackie

2.1. Informacje ogólne

Peter Mooslechner, Helmut Stix, Karin Wagner z Austriackiego Narodowego Banku (*Oesterreichischen Nationalbank* - OeNB) przeprowadzili w 2005 i 2006 r. badanie dzienniczków płatności austriackich gospodarstw domowych. Austriacy podawali swoje transakcje w tygodniowym dzienniczku płatności. Dane dotyczą okresu wrzesień - listopad 2005 r. Uzyskano odpowiedzi od 1204 osób w wieku 14 lat i więcej. Badanie zostało wykonane przez IFES - *Institut für Empirische Sozialforschung*².

Badanie wykazało, że 78% Austriaków miało kartę płatniczą, 77% posiadało kartę debetową, zaś 28% miało kartę kredytową. 22% respondentów posiadało kartę umożliwiającą korzystanie z systemu pieniądza elektronicznego Quick, a 7% pytanych osób miało sklepową kartę lojalnościową z funkcją płatności.

W badaniu dzienniczkowym przeciętny Austriak wykonał 11,7 płatności w tygodniu, czyli 1,7 płatności na dzień.

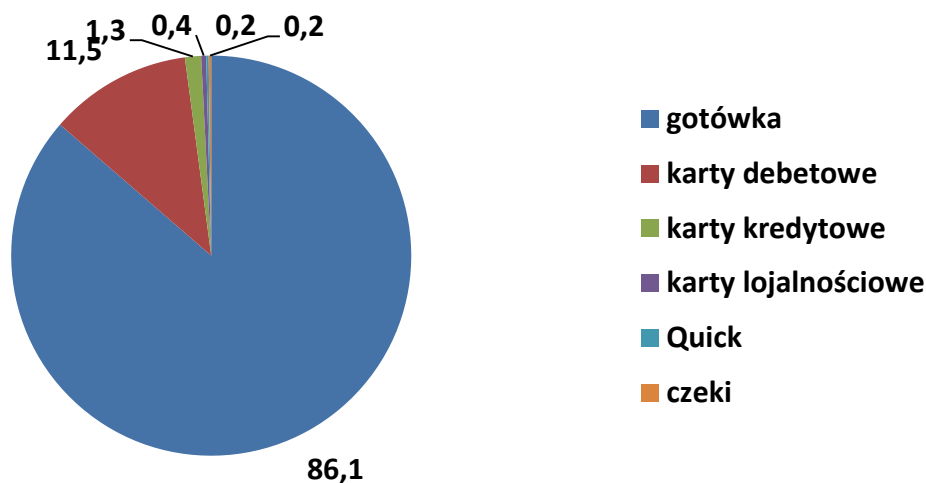
2.2. Struktura sposobów płatności Austriaków

W 2005 roku 86% procent płatności Austriacy wykonywali gotówką, 11,5% przypadało na karty debetowe, a 1,3% na karty kredytowe. Udział pozostałych form płatności był minimalny i wynosił 0,4% dla kart lojalnościowych oraz po 0,2% dla pieniądza elektronicznego i czeków. Transfery bankowe zostały wyłączone z badania.

---

² Peter Mooslechner, Helmut Stix, Karin Wagner, *How Are Payments Made in Austria? Results of a Survey on the structure of Austrian Households' Use of Payment Means in the context of Monetary Policy Analysis*, w: *Monetary Policy & the Economy, Stability and Security*, Quarterly Review of Economic Policy, Oesterreichische Nationalbank, Q2/06, Vienna 2006, s. 111-134.

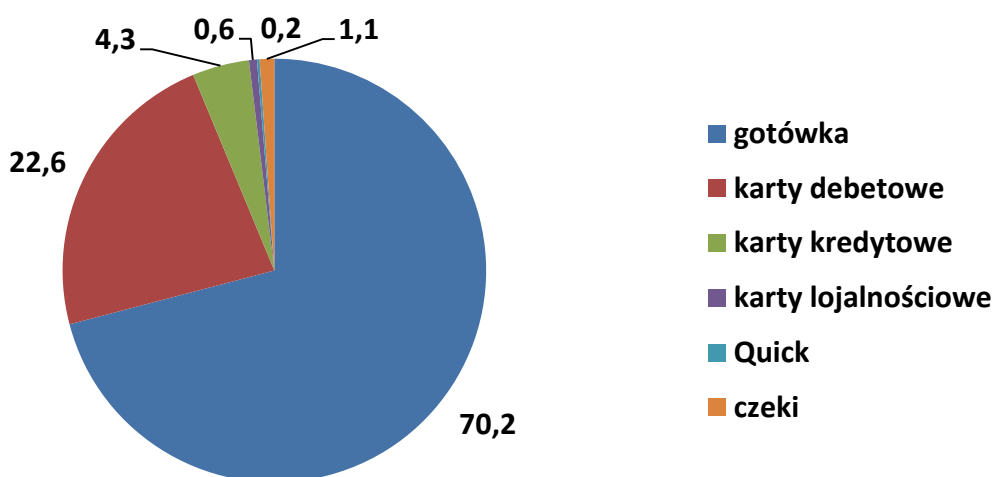
Wykres 1. Ilościowa struktura sposobów płatności Austriaków w 2005 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Peter Mooslechner, Helmut Stix, Karin Wagner, *How Are Payments Made in Austria? Results of a Survey on the structure of Austrian Households' Use of Payment Means in the context of Monetary Policy Analysis*, w: *Monetary Policy & the Economy, Stability and Security*, Quarterly Review of Economic Policy, Oesterreichische Nationalbank, Q2/06, Vienna 2006, s. 119.

Wartościowo udział płatności gotówkowych w całości badanych płatności wynosił 70,2%, natomiast udział płatności kartami debetowymi 22,6%, kartami kredytowymi 4,3%, a płatności czekami 1%.

Wykres 2. Wartościowa struktura sposobów płatności Austriaków w 2005 r. (w %)

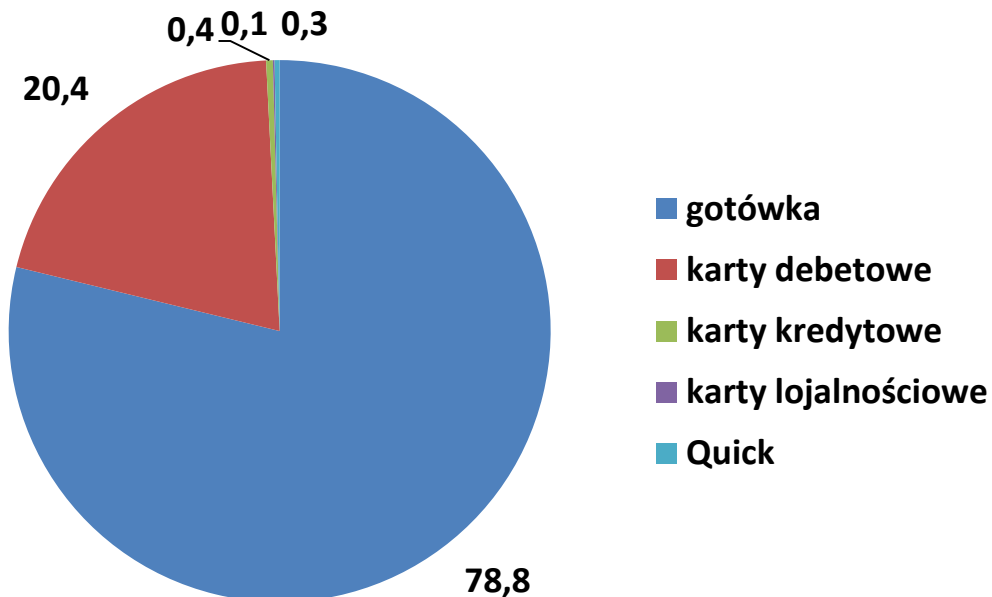
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Peter Mooslechner, Helmut Stix, Karin Wagner, *How Are Payments Made in Austria? Results of a Survey on the structure of Austrian Households' Use of Payment Means in the context of Monetary Policy Analysis*, w: *Monetary Policy & the Economy, Stability and Security*, Quarterly Review of Economic Policy, Oesterreichische Nationalbank, Q2/06, Vienna 2006, s. 119.

2.3. Szczegółowa struktura sposobów płatności w zależności od miejsca płatności

W sklepach spożywczych i supermarketach w 78,8% przypadków Austriacy płacili gotówką, w 20,4% kartami debetowymi. Udział kart kredytowych (0,4%) był podobny do tego, jaki ma pieniądź elektroniczny Quick - 0,3%.

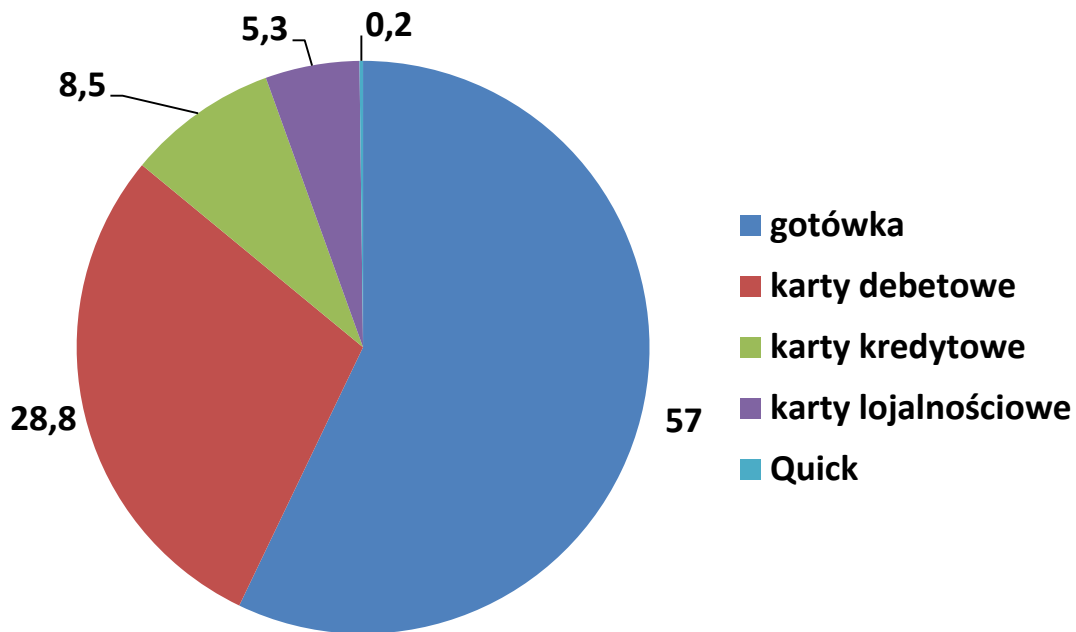
Wykres 3. Struktura płatności Austriaków w sklepach spożywczych i supermarketach w 2005 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Peter Mooslechner, Helmut Stix, Karin Wagner, *How Are Payments Made in Austria? Results of a Survey on the structure of Austrian Households' Use of Payment Means in the context of Monetary Policy Analysis*, w: *Monetary Policy & the Economy, Stability and Security*, Quarterly Review of Economic Policy, Oesterreichische Nationalbank, Q2/06, Vienna 2006, s. 134.

Na stacjach paliwowych i w sklepach paliwowych udział transakcji gotówkowych wynosił 57%, natomiast udział płatności dokonywanych kartami debetowymi wynosił 28,8%, kartami kredytowymi 8,5%, a kartami lojalnościowymi 5,3%.

Wykres 4. Struktura płatności Austriaków na stacjach i sklepach paliwowych w 2005 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Peter Mooslechner, Helmut Stix, Karin Wagner, *How Are Payments Made in Austria? Results of a Survey on the structure of Austrian Households' Use of Payment Means in the context of Monetary Policy Analysis*, w: *Monetary Policy & the Economy, Stability and Security*, Quarterly Review of Economic Policy, Oesterreichische Nationalbank, Q2/06, Vienna 2006, s. 134.

3. Badanie niemieckie

3.1. Wstęp

Badanie zwyczajów płatniczych Niemców przeprowadzili w 2008 i 2009 roku Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth i Tobias Schmidt z Deutsche Bundesbanku³. Każdy uczestnik badania wypełniał szczegółowe tygodniowe dzienniczki płatności, dodatkowo z każdym respondentem przeprowadzono wywiady osobiste metodą CAPI. Badanie zrealizował instytut badawczy Ipsos. Dane dotyczą okresu od kwietnia do czerwca 2008 roku. 2217 Niemców w wieku 18 lub więcej lat wypełniło tygodniowe dzienniczki płatności.

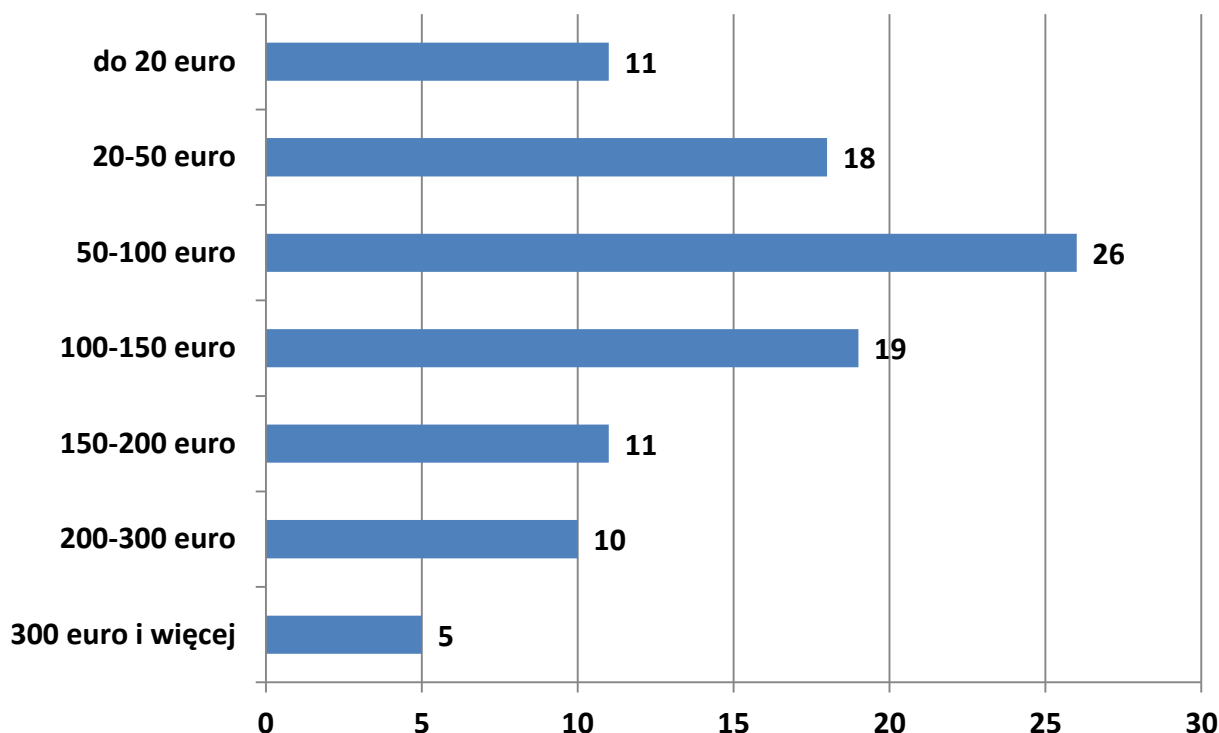
3.2. Wartość gotówki posiadanej przez Niemców w portfelu

Najczęściej Niemcy posiadali w portfelu od 50 do 100 euro (26% respondentów). Po niemal 20 procent Niemców posiada w portfelu od 20 do 50 euro oraz od 100 do 150 euro. 11 procent respondentów nosi przy sobie nie więcej niż 20 euro, natomiast 5 procent Niemców ma przy sobie aż 300 lub więcej euro.

---

³ Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany. An empirical study of the selection and utilisation of payment instruments in the Federal Republic of Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 30 June 2009, s. 1-84.

Wykres 5. Przeciętna wartość gotówki w portfelach Niemców w 2008 r. (w procentach)

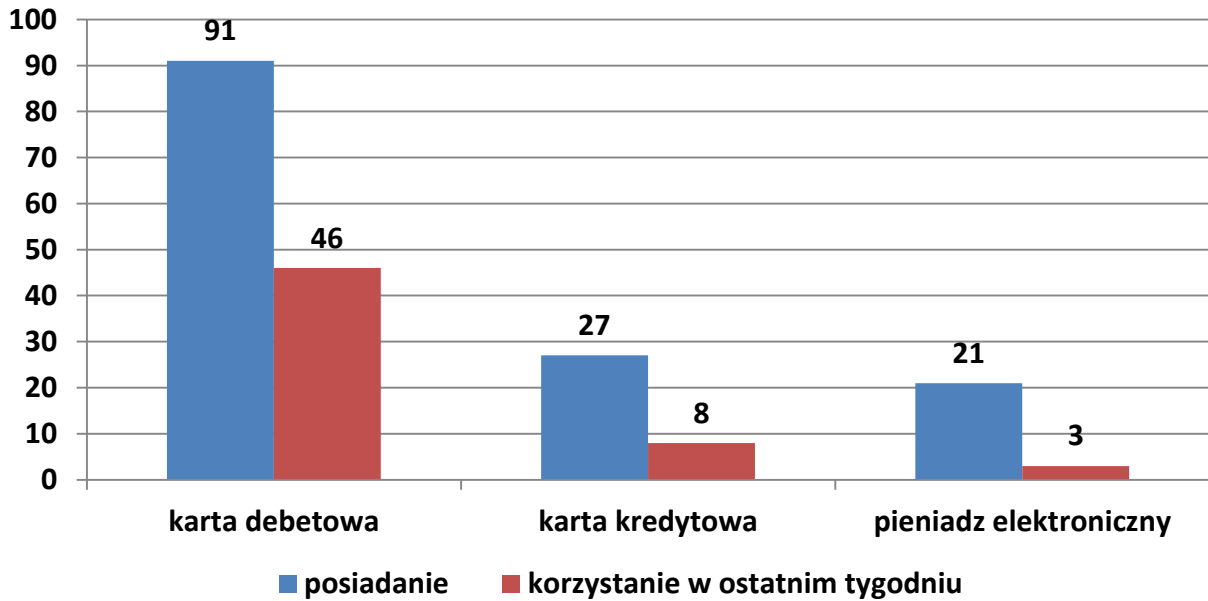
Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 41.

3.3. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych

Według badania opinii publicznej kartę płatniczą posiada prawie każdy Niemiec. Najczęściej jest to karta debetowa (91% Niemców), jednakże w zaledwie połowie przypadków była ona używana w ostatnim tygodniu przez respondentów. Kartę kredytową posiada 27% respondentów, a pieniądź elektroniczny 21%. Zaledwie 30% kart kredytowych było używanych w ostatnim tygodniu. Spośród 21% Niemców, którzy posiadają kartę kredytową, tylko trzy procent z niej korzystało w ostatnim tygodniu.

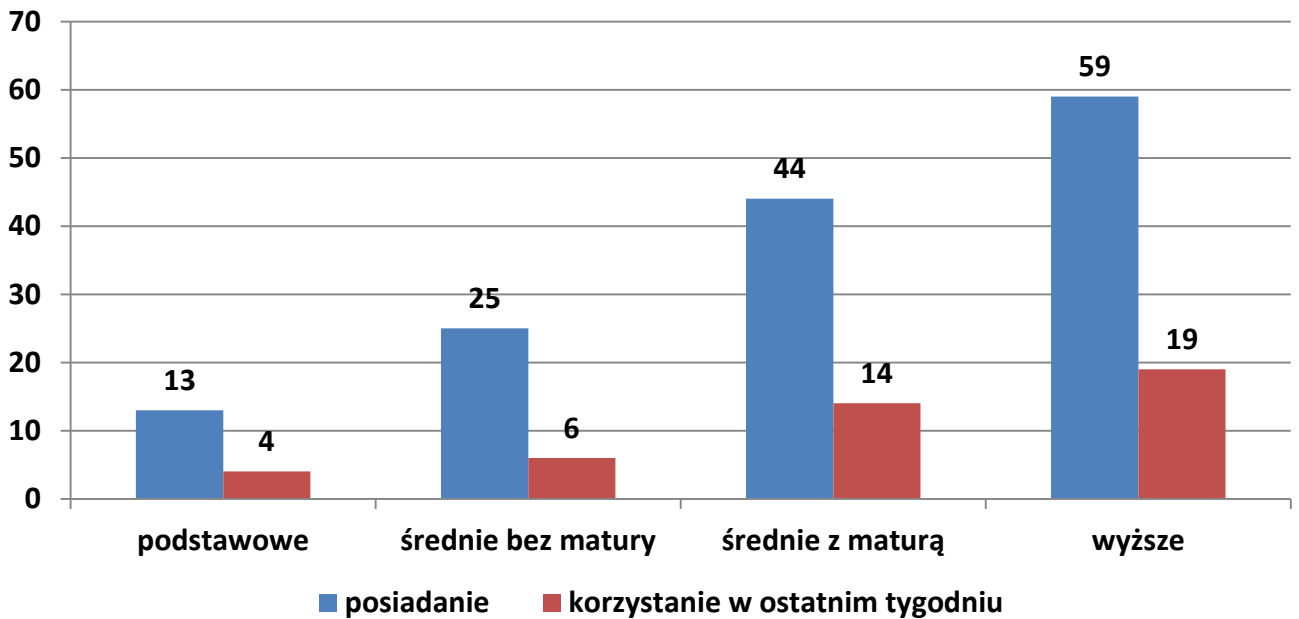
Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych znacznie rośnie wraz z wykształceniem. 13% Niemców z wykształceniem podstawowym i 59% z wykształceniem wyższym posiada kartę kredytową. Natomiast około trzy razy mniej osób używało karty kredytowej w ostatnim tygodniu.

Wykres 6. Posiadanie i korzystanie z kart płatniczych przez Niemców w 2008 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 47.

Wykres 7. Posiadanie i korzystanie z kart kredytowych przez Niemców w 2008 r. w zależności od wykształcenia (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 45.

3.4. Struktura sposobów płatności Niemców

Niemcy w 82 procentach wszystkich płatności za zakupy i usługi płacą gotówką. Spośród bezgotówkowych metod płatności na karty debetowe przypada 12%, na przelewy 2%, na karty kredytowe ponad 1 procent, a na pieniądź elektroniczny niecały jeden procent. Na pozostałe metody płatności przypadają marginalne udziały.

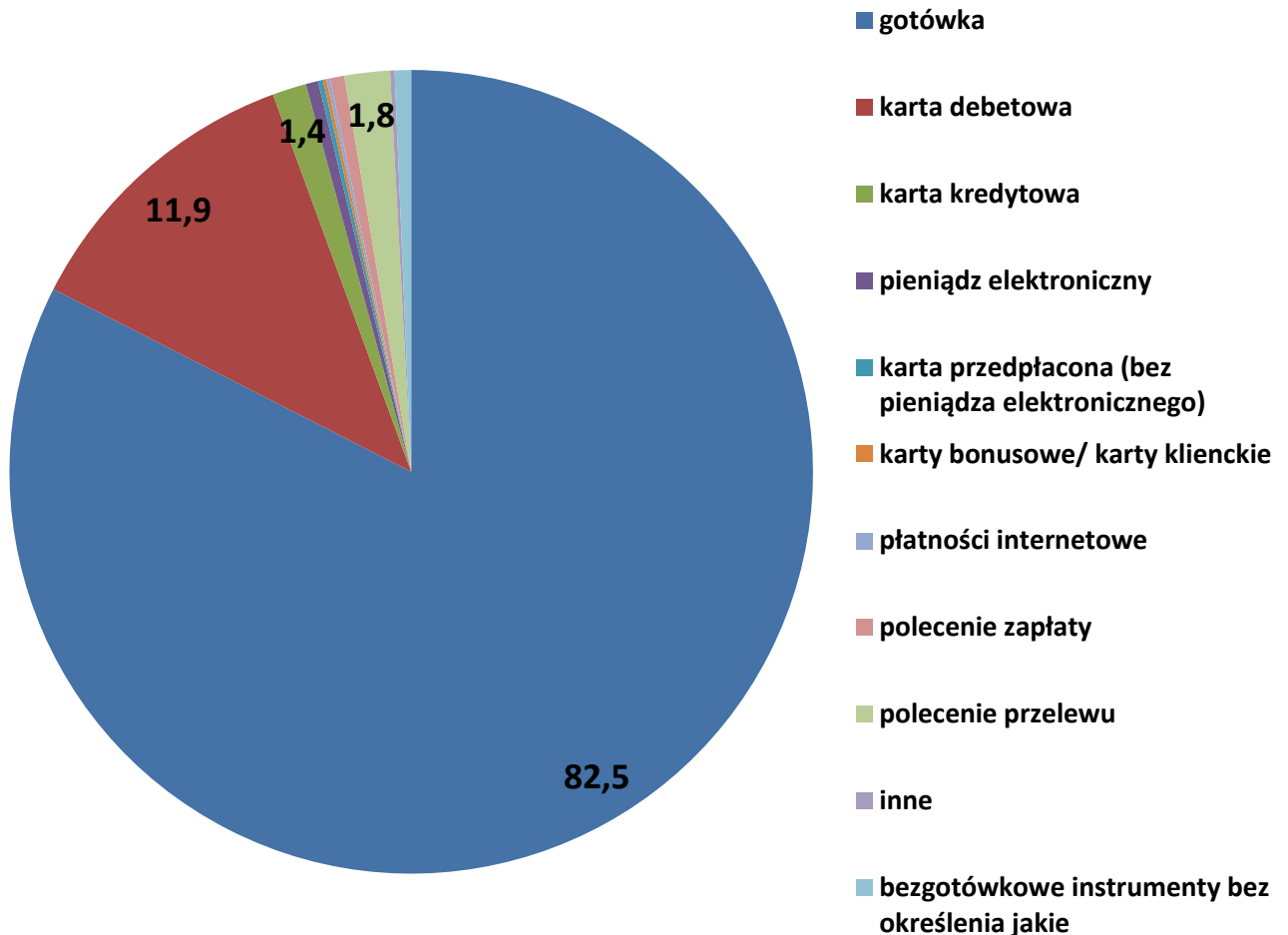
Udział polecenia zapłaty według statystyk Europejskiego Banku Centralnego jest wielokrotnie wyższy, ponieważ wynika to ze specyfiki rozliczeń kart płatniczych w lokalnym systemie kartowym.

Tabela 1. Struktura sposobów płatności Niemców w 2008 r. (w procentach)

	Struktura ilościowa w %	Struktura wartościowa w %
gotówka	82,5	57,9
karta debetowa	11,9	25,5
karta kredytowa	1,4	3,6
pieniądz elektroniczny	0,5	0,5
karta przedpłacona (bez pieniądza elektronicznego)	0,2	0,1
karty bonusowe/ karty klienckie	0,1	0,2
płatności internetowe	0,1	0,3
polecenie zapłaty	0,6	1,9
polecenie przelewu	1,8	8,9
bezgotówkowe instrumenty bez określenia jakie	0,7	0,8
inne	0,2	0,4
Razem	100	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörten, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 47.

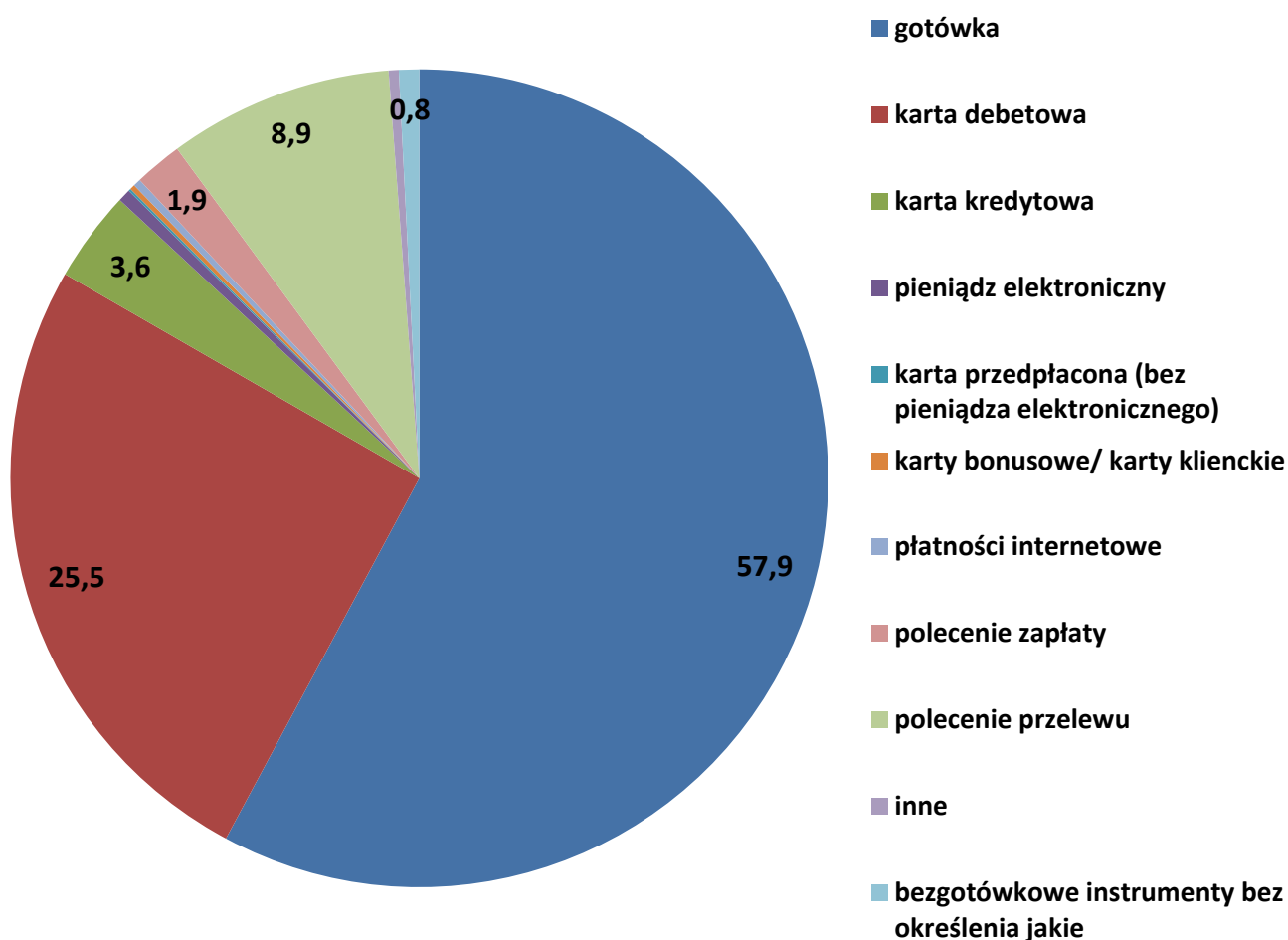
Wykres 8. Ilościowa struktura sposobów płatności Niemców w 2008 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Frankfurt am Main, 2009, s. 47.

W przypadku wartościowej struktury udział płatności gotówkowych w ogólnej wartości zakupów i usług spada do 58%. Rośnie natomiast udział płatności kartami debetowymi do 26% oraz polecenia przelewu do 9 procent. Udział płatności kartami kredytowymi oraz pozostałych sposobów płatności jest minimalny.

Wykres 9. Wartościowa struktura sposobów płatności Niemców w 2008 r. (w procentach)

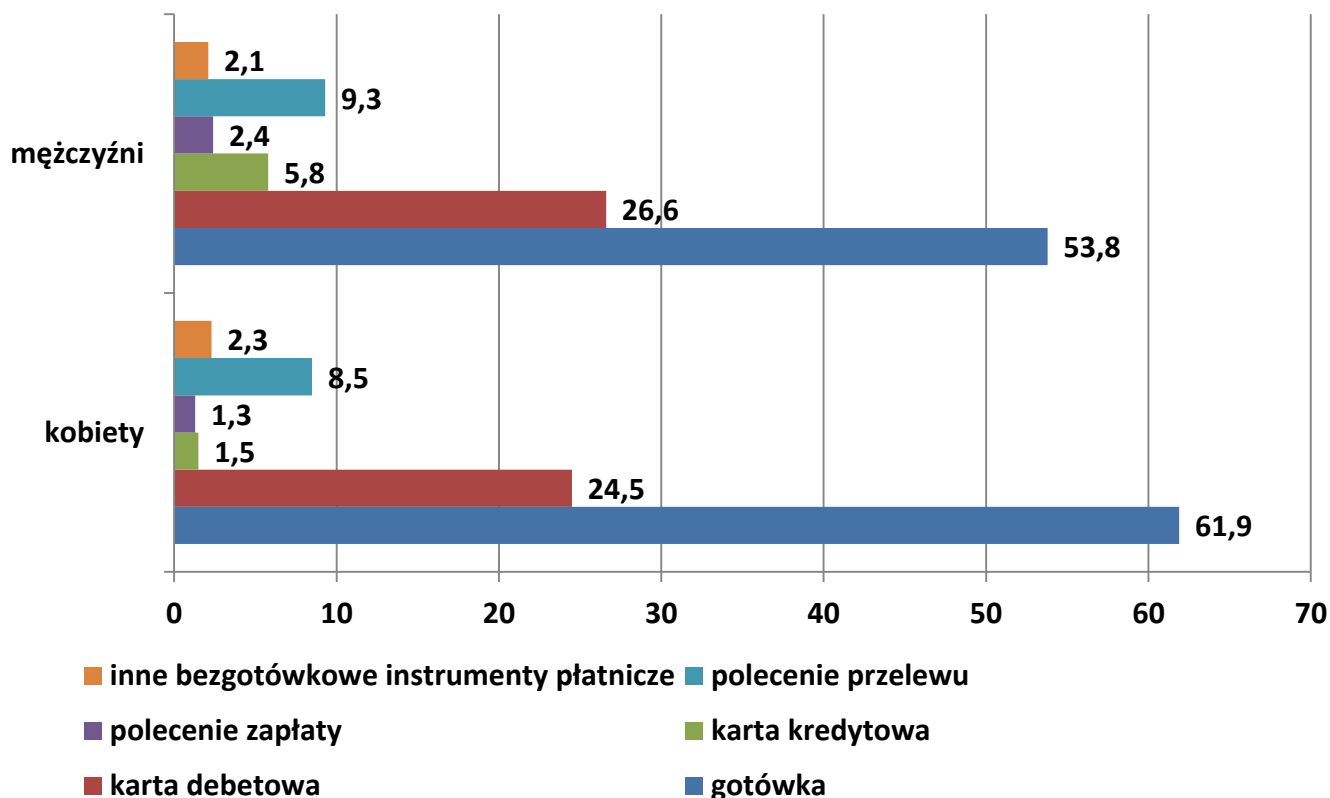
Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 47.

3.5. Wartościowa struktura sposobów płatności Niemców w zależności od płci

Gotówką za zakupy i usługi kobiety płaciły w 62 procentach przypadków w porównaniu do 54 procent mężczyzn. Niewiele częściej mężczyźni płacili kartami debetowymi za płatności niż kobiety. Natomiast wyraźnie częściej mężczyźni płacili kartami kredytowymi 6% niż kobiety - 2%.

Wykres 10. Wartościowa struktura sposobów płatności Niemców według płci w 2008 r. (w procentach)

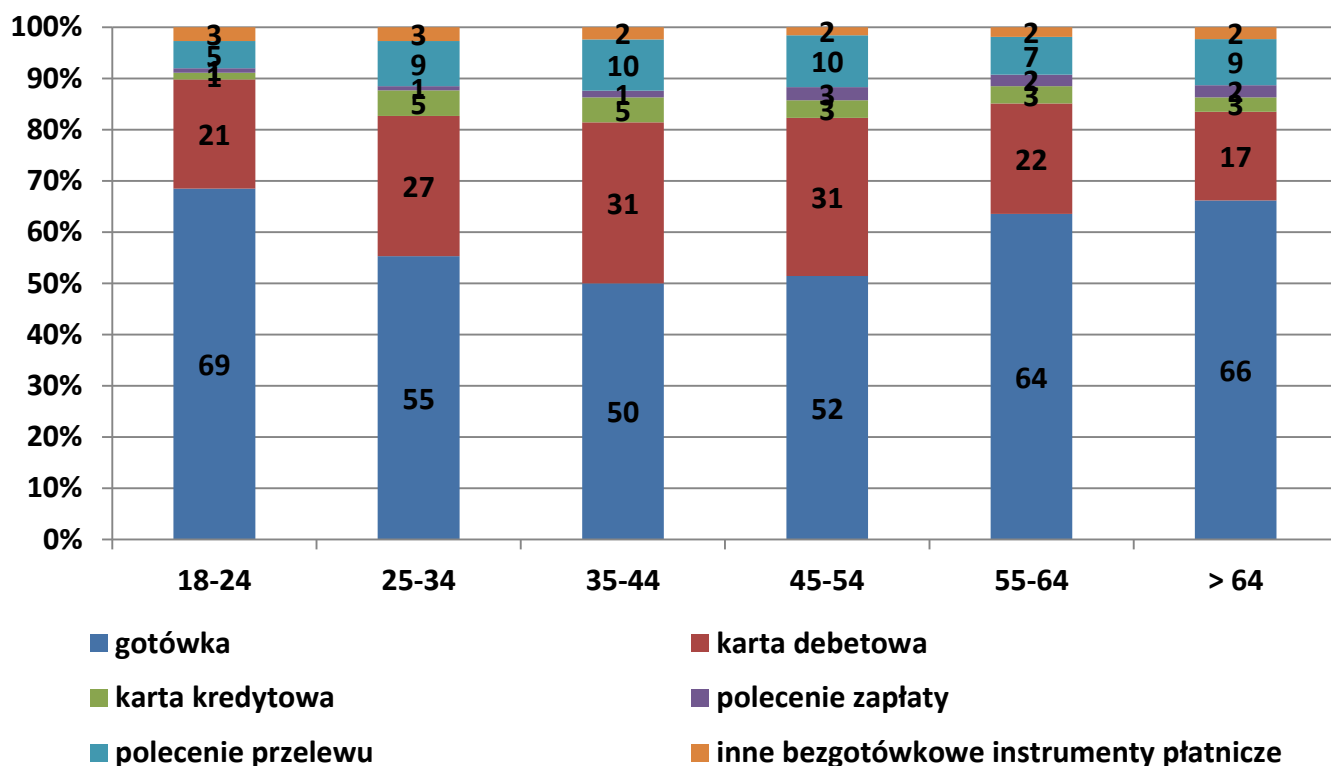
Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 54.

3.6. Wartościowa struktura sposobów płatności Niemców w zależności od wieku

Pod względem wartości płatności najczęściej gotówką płaciły osoby najmłodsze i najstarsze. Wśród osób w wieku od 18 do 24 lat w 69 procentach wartość zakupów opłacano gotówką. Dla osób starszych niż 64 lata wartościowy udział gotówki wynosi 66%, a dla osób w wieku 35-54 lat - 50%.

Udział wartościowy kart debetowych wśród osób w wieku 35-54 lat wynosi 31%. Najmniejszy udział kart debetowych jest dla osób w wieku powyżej 64 lat (17%). Udział polecenia przelewu jest na poziomie 7-10 procent, poza grupą najmłodszych Niemców, gdzie wynosi 5%.

Wykres 11. Wartościowa struktura sposobów płatności Niemców w zależności od wieku w 2008 r. (w procentach)

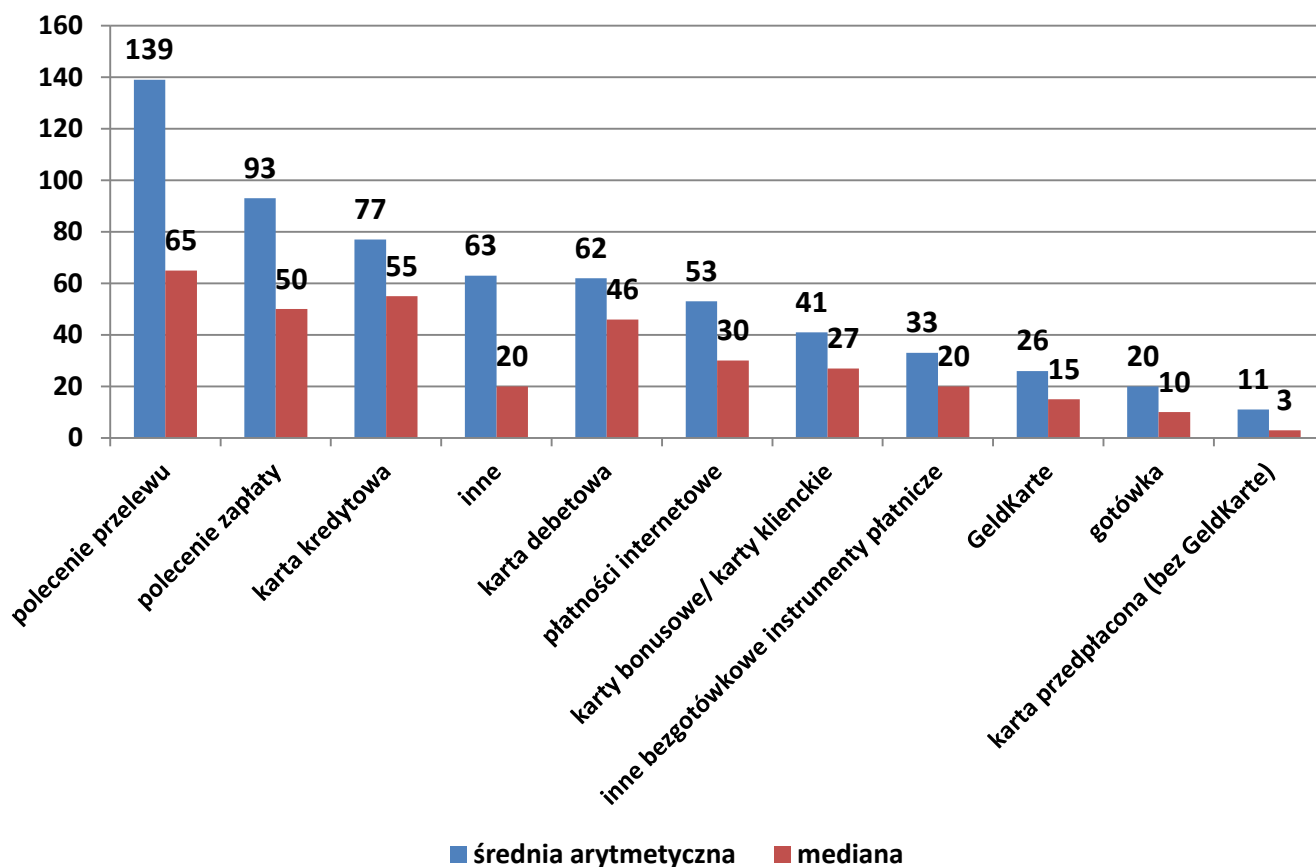
Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 53.

3.7. Przeciętna wartość płatności w zależności od sposobu płatności i miejsca płatności

Płatności na najwyższe przeciętne kwoty wykonywane są poprzez polecenie przelewu - 136 euro, następnie przez polecenie zapłaty - 93 euro. Transakcje na najniższe średnie kwoty wykonywane są za pomocą kart przedpłaconych (nie uwzględniając pieniądza elektronicznego) - 11 euro. Gotówką wykonuje się przeciętnie transakcje za około 20 euro, a pieniądzem elektronicznym za około 26 euro.

W opisywanym badaniu wartości średnie zawsze są niższe niż wartości środkowe. Kolejność metod płatności również jest zbliżona poza innymi sposobami płatności oraz poleceniem zapłaty.

Wykres 12. Średnia arytmetyczna i mediana wartości płatności Niemców w zależności od sposobu płatności w 2008 r. (w euro)

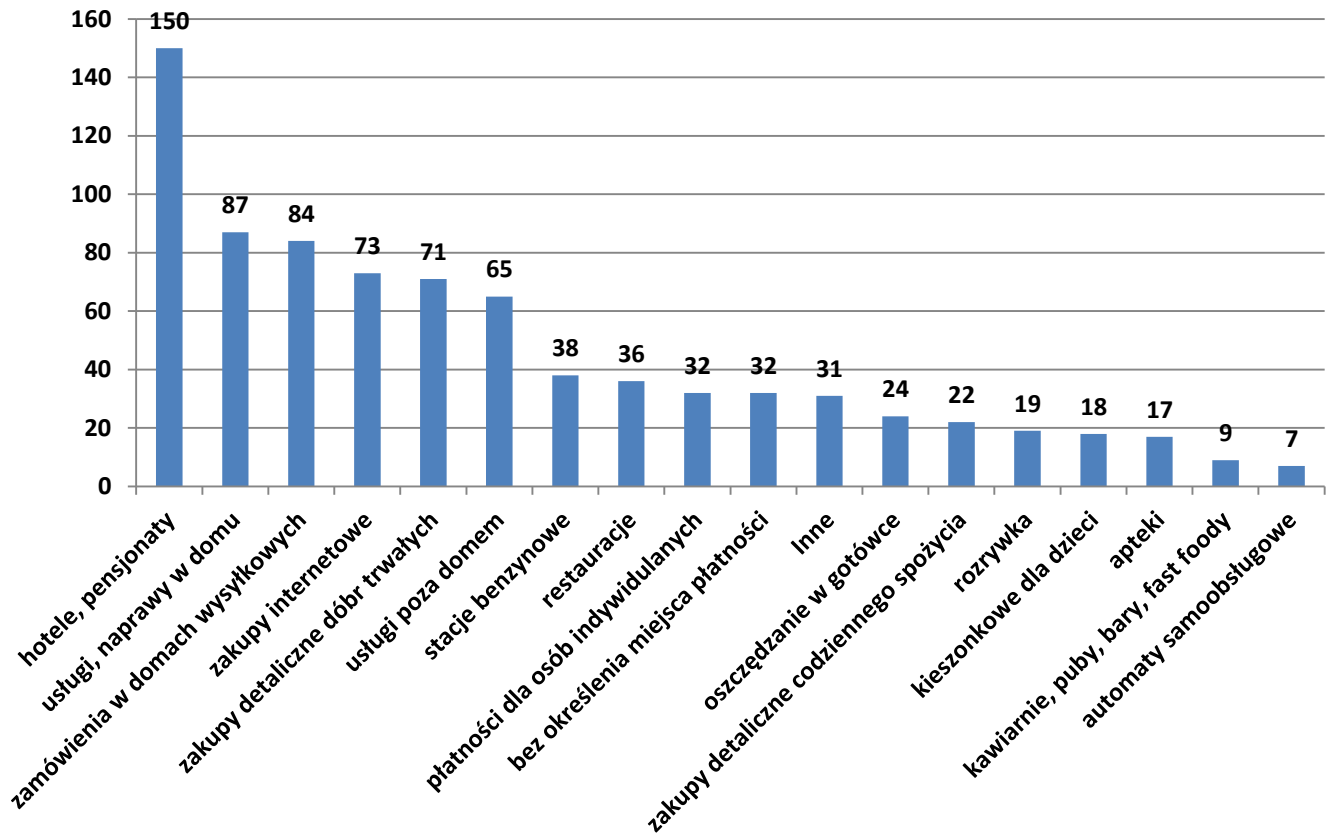

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 48.

Transakcje o najwyższej wartości wykonywane są w hotelach i pensjonatach - 150 euro. Relatywnie duże płatności wykonuje się za usługi i naprawy wykonywane w domu - 87 euro i za zakupy w domach wysyłkowych - 84 euro.

Płatności o najniższej przeciętnej wartości Niemcy wykonują w automatach samoobsługowych - 7 euro oraz w kawiarniach, pubach i fast foodach - 9 euro.

Wykres 13. Średnia wartość transakcji Niemców w zależności od miejsca płatności w 2008 r. (w euro)

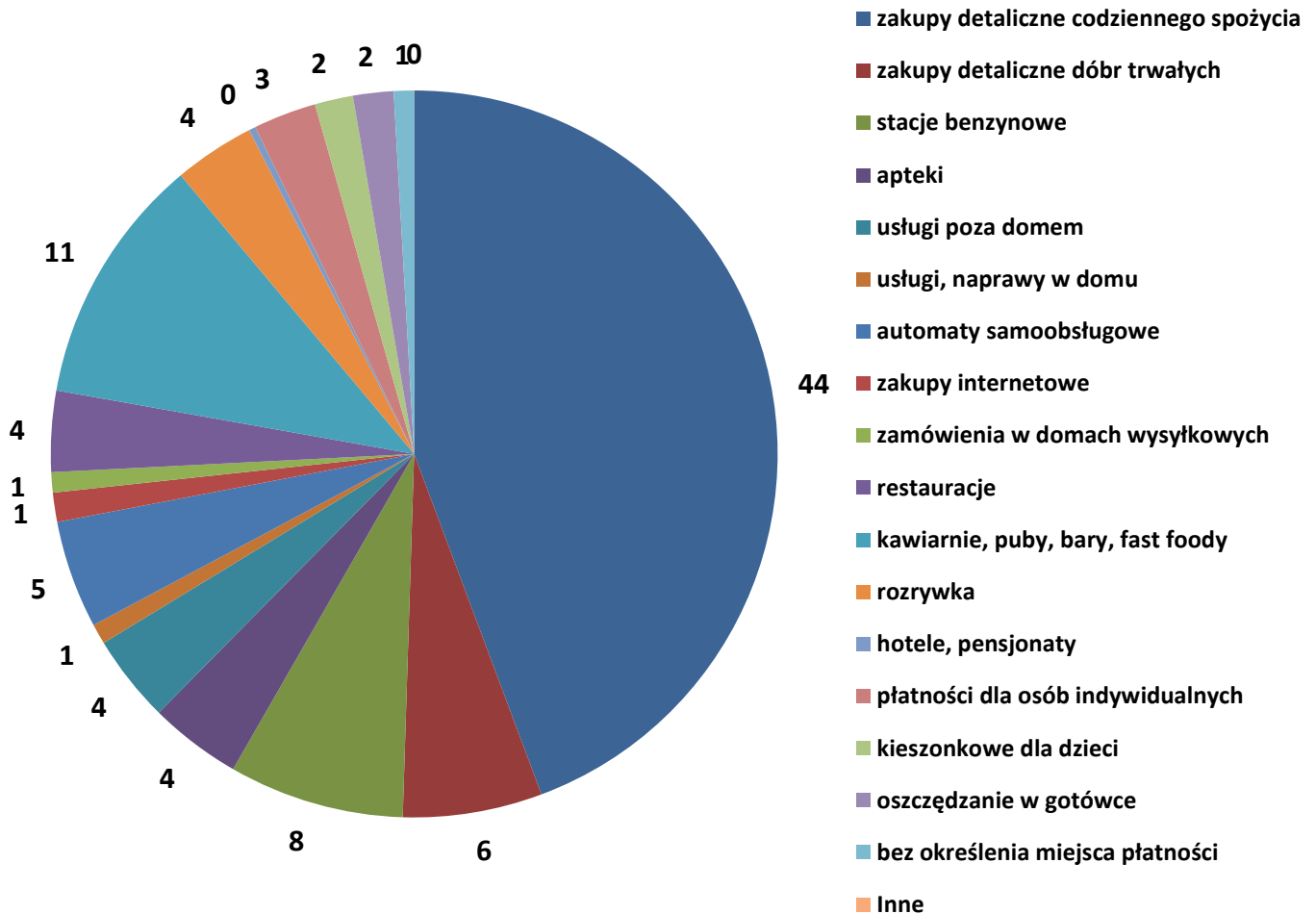

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörten, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 62.

3.8. Struktura płatności według miejsc płatności

W 44 procentach przypadków płatności Niemców dotyczyły zakupów detalicznych codziennego spożycia. Na transakcje w kawiarniach, barach, pubach i fast foodach przypada 11% płatności, na transakcje na stacjach benzynowych przypada 8% transakcji. Udział płatności za zakupy detaliczne dóbr trwałych wynosił 6%.

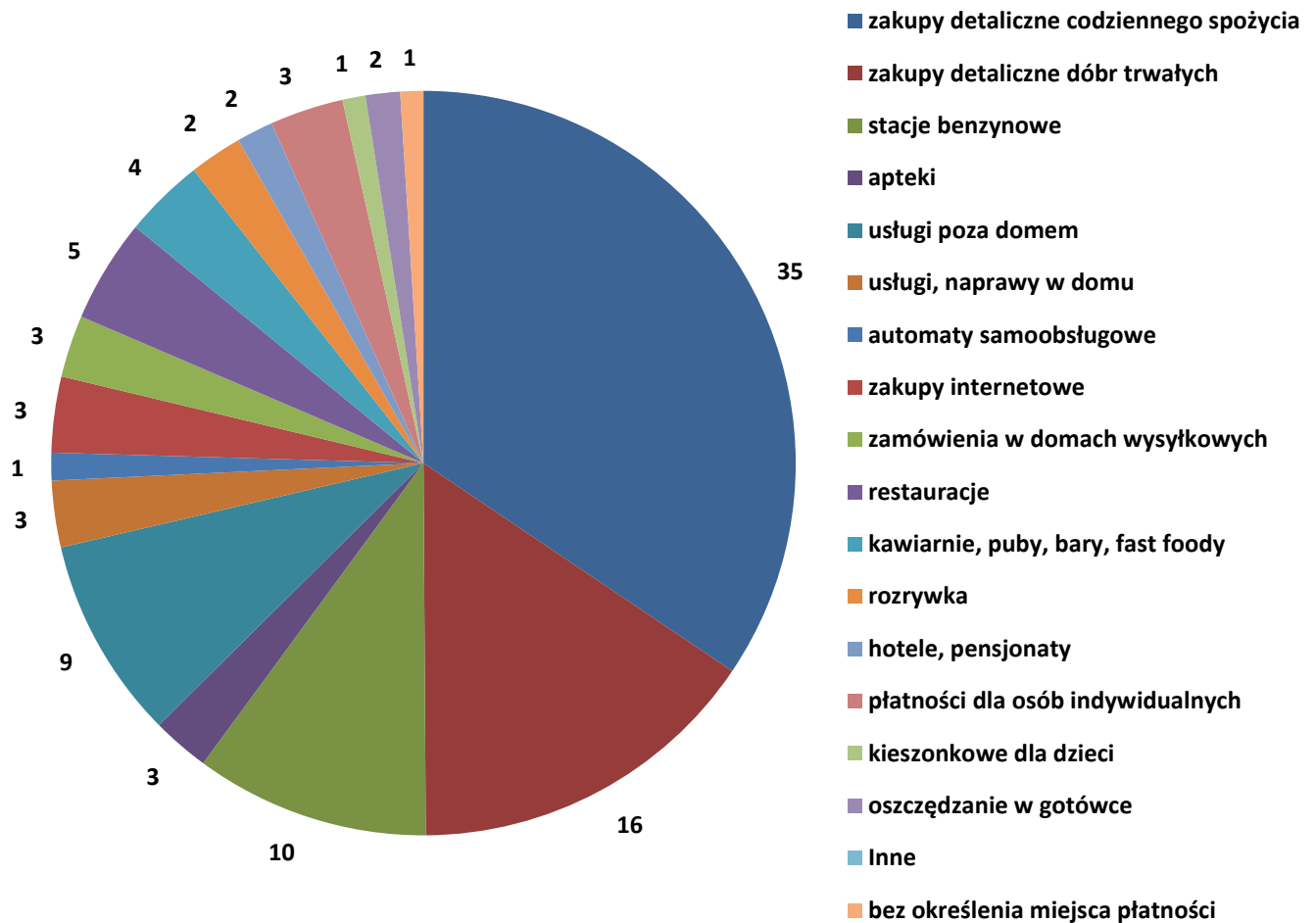
Wykres 14. Ilościowa struktura sposobów płatności Niemców w 2008 r. w zależności od miejsca płatności (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 62.

W ujęciu wartościowym udział płatności dotyczących zakupów detalicznych codziennego spożycia spadł w stosunku do ujęcia ilościowego do 35 procent. Wzrosło natomiast znaczenie zakupów detalicznych dóbr trwałych do 16%. Nieznacznie wzrósł udział transakcji na stacjach benzynowych do 10 procent. Ponad dwukrotnie wzrósł natomiast udział płatności wykonywanych przez Niemcy za usługi poza domem, z 4 do 9%.

Wykres 15. Wartościowa struktura sposobów płatności Niemców w 2008 r. w zależności od miejsca płatności (w procentach)

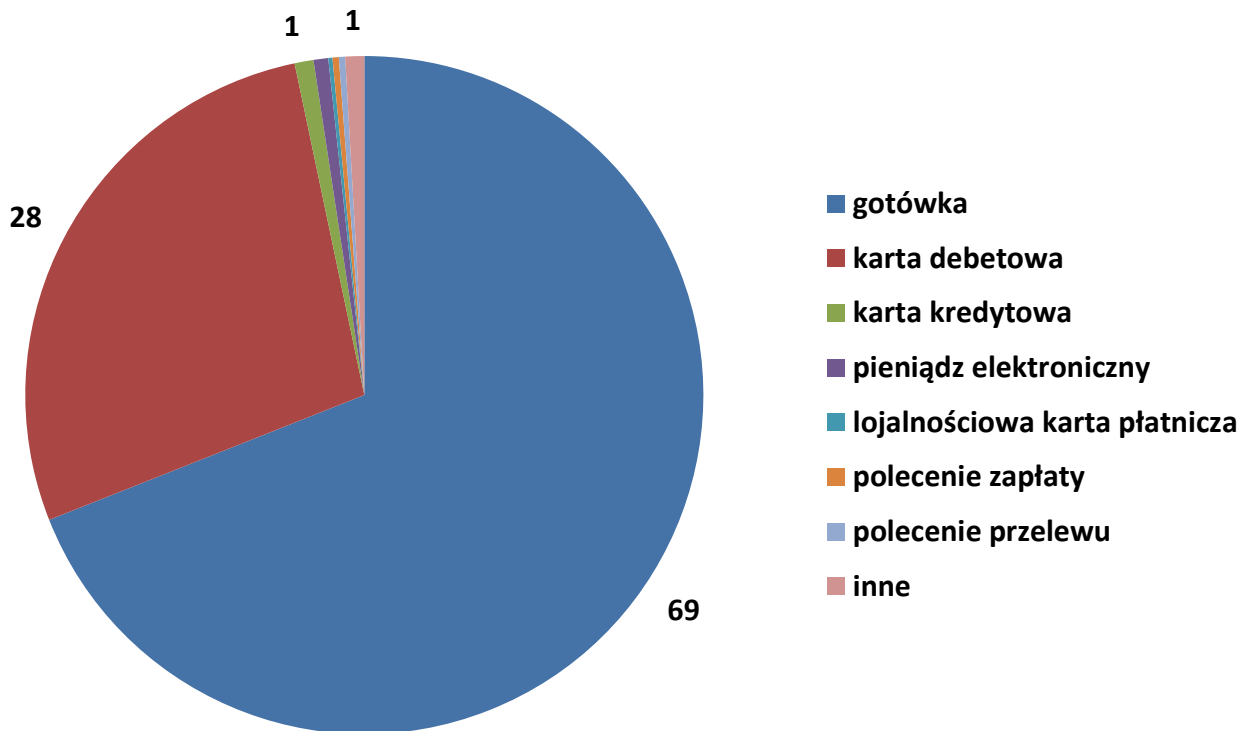
Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 62.

3.9. Szczegółowa struktura sposobów płatności Niemców według miejsc płatności

3.9.1. Struktura sposobów płatności za zakupy detaliczne codziennej potrzeby

W zakupach detalicznych codziennej potrzeby 69% transakcji regulowanych było gotówką. Na karty debetowe przypadało zaś 28 procent. Karty kredytowe miały zaledwie jednoprocentowy udział.

Wykres 16. Struktura sposobów płatności Niemców w 2008 r. w zakupach detalicznych codziennego spożycia (w procentach)

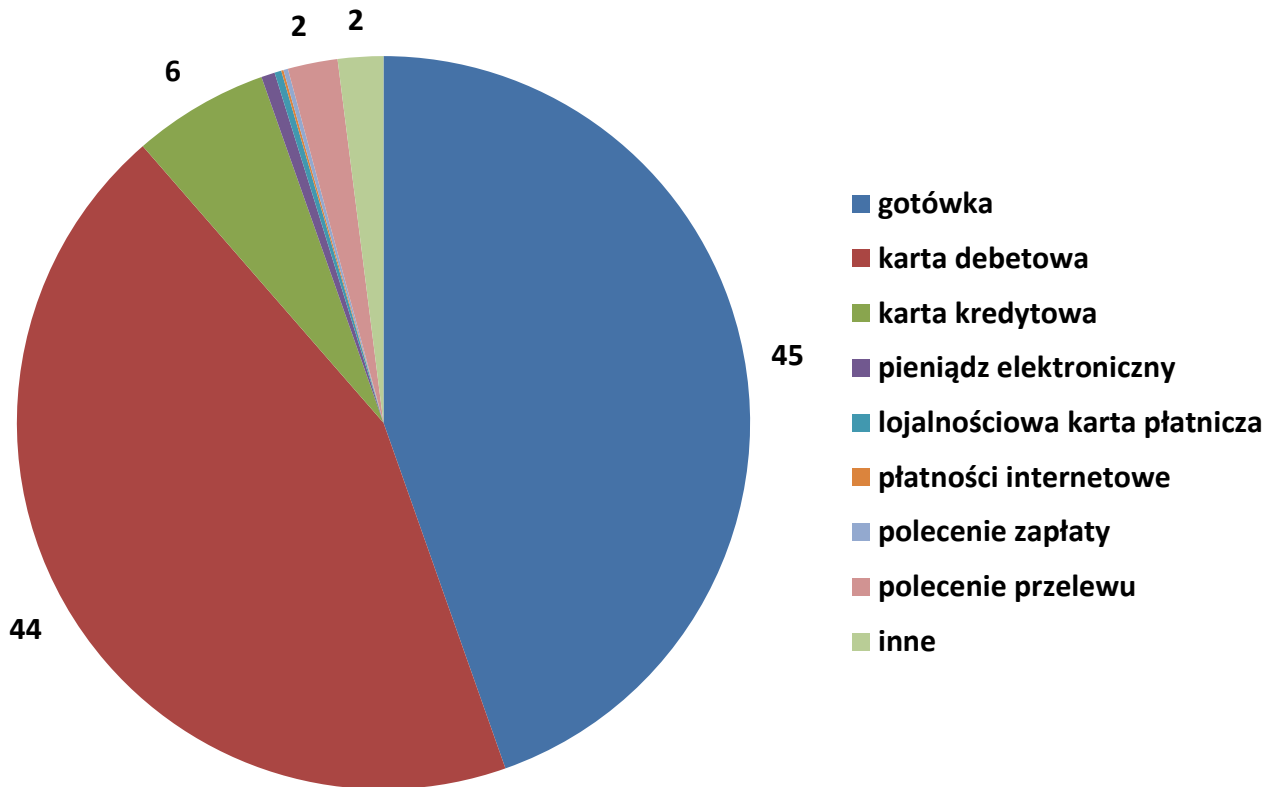

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörten, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 85.

3.9.2. Struktura sposobów płatności za zakupy detaliczne dóbr trwałych

W zakupach detalicznych dóbr trwałych udział płatności gotówkowych i kartami debetowymi prawie zrównał się i wynosił około 44-45%. Płatności kartami płatniczymi wszelkiego typu stanowią już większość płatności.

Wykres 17. Struktura sposobów płatności Niemców w 2008 r. w zakupach detalicznych dóbr trwałych (w procentach)

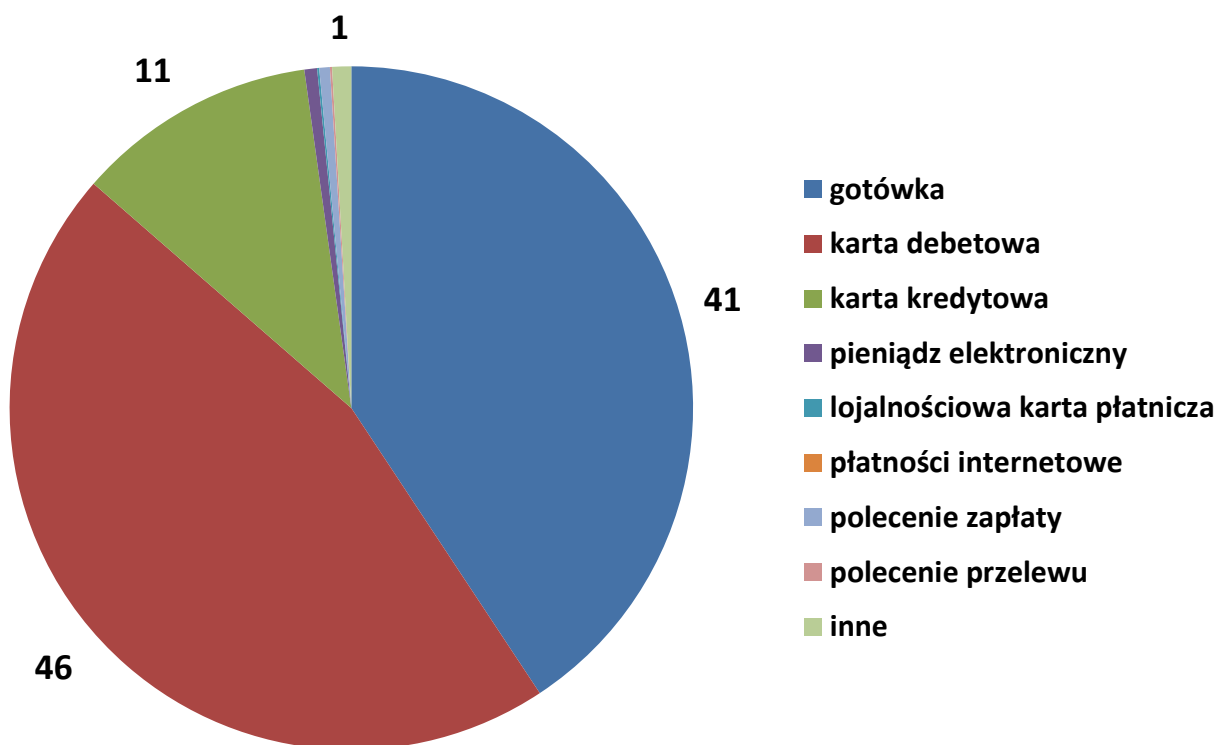
Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 85.

3.9.3. Struktura sposobów płatności za zakupy na stacjach benzynowych

W płatnościach na stacjach benzynowych Niemcy najczęściej płacą kartami debetowymi - 46%. Udział gotówki w tych płatnościach wynosi 41%, zaś na karty kredytowe przypada około 11% płatności. Pozostałe sposoby płatności, w tym lojalnościowe karty płatnicze i polecenie przelewu, charakteryzują się marginalnym udziałem.

Wykres 18. Struktura sposobów płatności Niemców w 2008 r. na stacjach benzynowych (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Andreas Hoffmann, Heike Wörlen, Andrea Friedrich, Nadine Knaust, Ulf von Kalckreuth, Tobias Schmidt, *Payment behaviour in Germany*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt am Main, 2009, s. 85.

4. Badanie kanadyjskie

4.1. Informacje ogólne

Badanie z użyciem trzydniowego dzienniczka płatności w latach 2009-2011 przeprowadzili Carlos Arango i Kim P. Huynh z Banku Kanady oraz Leonard Sabetti z Banku Kanady i George Mason University w Virginii⁴. Badanie składało się z wywiadu oraz trzydniowego dzienniczka płatności przeprowadzonego na dwa różne sposoby. Większość dzienniczków zebrano w Internecie, natomiast reszta została uzyskana pocztą. Przeprowadzono 6800 wywiadów oraz pozyskano 3190 dzienniczków. Dane dotyczą codziennych wydatków Kanadyjczyków w wieku 18-75 lat z listopada 2009 r. Braki w danych spowodowały, że do wyliczeń uwzględniono dane z 2351 dzienniczków.

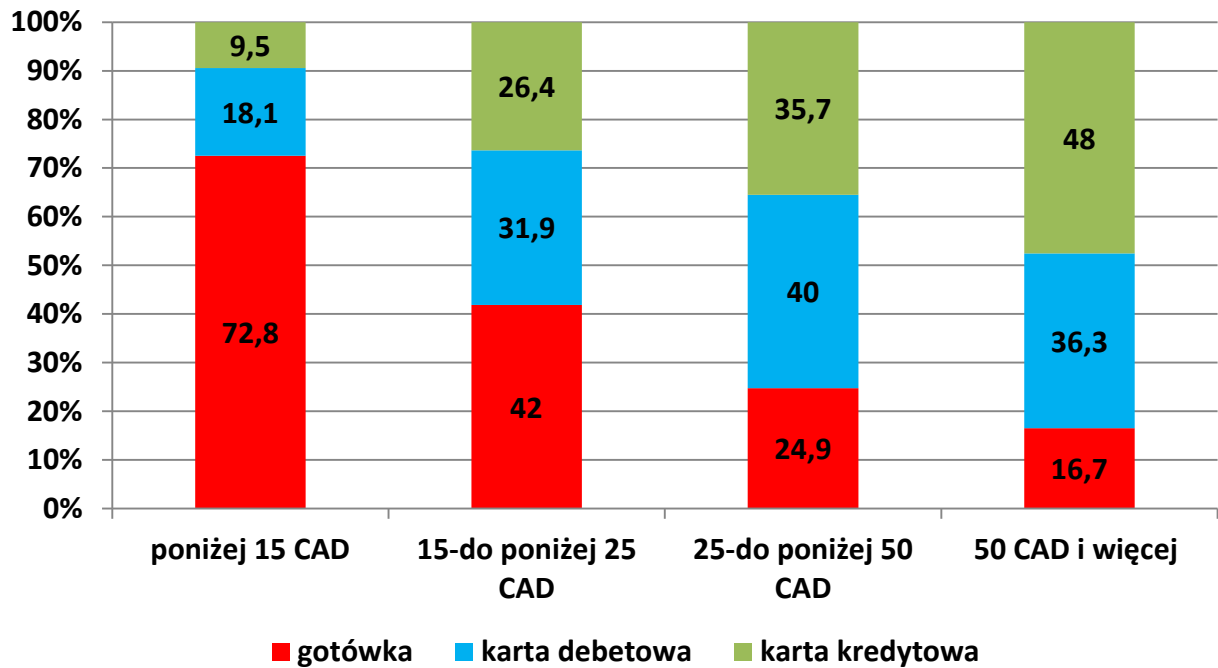
4.2. Struktura sposobów płatności Kanadyjczyków

Kanadyjczycy w transakcjach do 15 dolarów kanadyjskich w 73% przypadków płacili gotówką, w 18% kartami debetowymi, a w 9% kartami kredytowymi. W transakcjach powyżej 50 dolarów kanadyjskich na płatności kartami kredytowymi przypadało aż 48% płatności, na karty debetowe - 36%, a na gotówkę około 17%.

---

⁴ Carlos Arango, Kim P. Huynh, Leonard Sabetti, *How do You Pay? The Role of Incentives at the Point-of-sale*, European Central Bank, Working Paper Series No 1386/ October 2011, s. 1-42; Carlos Arango, Kim P. Huynh, Leonard Sabetti, *How Do You Pay? The Role of Incentives at the Point-of-Sale*, Bank of Canada/Banque du Canada Working Paper 2011-23, Ottawa October 2011, s. 1-37.

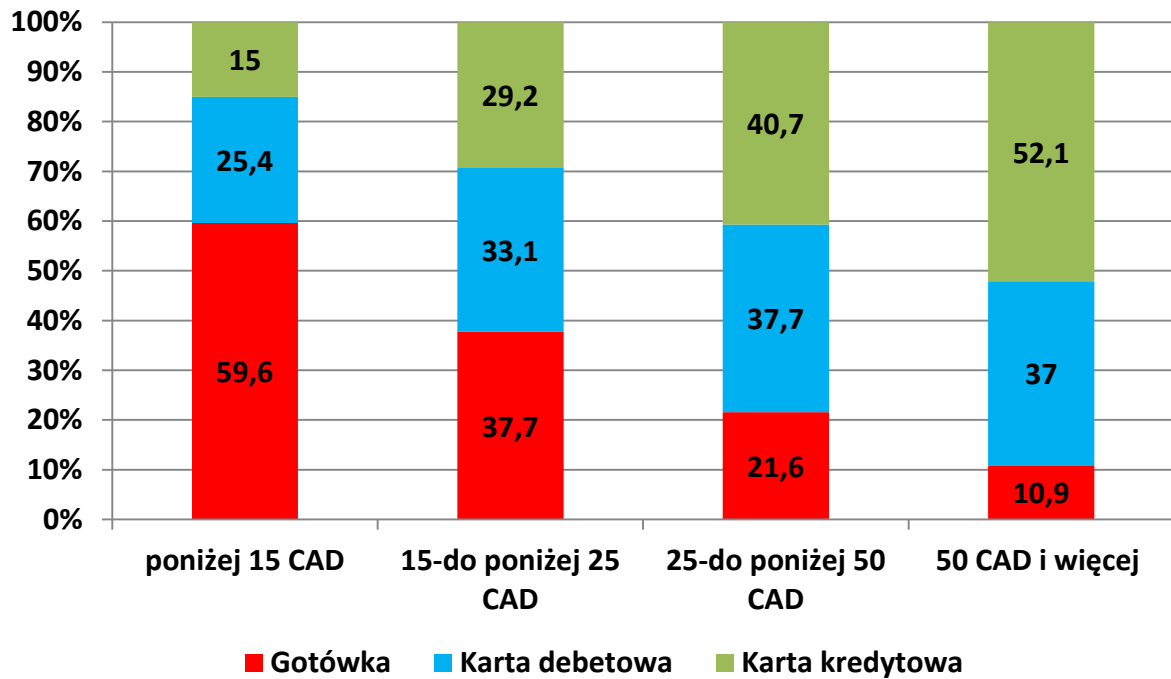
Wykres 19. Ilościowa struktura sposobów płatności Kanadyjczyków w zależności od wartości transakcji (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Carlos Arango, Kim P. Huynh, Leonard Sabetti, *How do You Pay? The Role of Incentives at the Point-of-sale*, European Central Bank, Working Paper Series No 1386/ October 2011, s. 29. Uwzględniono transakcje do 400 dolarów kanadyjskich.

W ujęciu wartościowym w transakcjach poniżej 15 dolarów kanadyjskich udział płatności gotówką wynosił 60%, kartami debetowymi 25%, natomiast kartami kredytowymi 15%. W transakcjach powyżej 50 dolarów kanadyjskich udział płatności gotówką wynosił 11%, udział płatności kartami debetowymi 37%, natomiast kartami kredytowymi 52%.

Wykres 20. Wartościowa struktura sposobów płatności w zależności od wartości transakcji (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Carlos Arango, Kim P. Huynh, Leonard Sabetti, *How do You Pay? The Role of Incentives at the Point-of-sale*, European Central Bank, Working Paper Series No 1386/ October 2011, s. 29. Uwzględniono transakcje do 400 dolarów.

5. Badanie węgierskie

5.1. Informacje ogólne

Badanie węgierskich gospodarstw domowych za pomocą dzienniczków płatności przeprowadzili w latach 2009 - 2011 Anikó Turján, Éva Divéki, Éva Keszy-Harmath, Gergely Kóczán i Kristóf Takács z Węgierskiego Narodowego Banku⁵. W badaniu zebrano dwutygodniowe dzienniczki płatności oraz przeprowadzono wywiady w tysiącu gospodarstwach domowych w 2009 roku. Badanie zrealizowała firma GfK Hungaria. Według osób przeprowadzających badanie, pomimo zastosowania dzienniczków płatności, zostało pominiętych bardzo dużo transakcji, szczególnie niskokwotowych. Z tego też względu firma GfK przeprowadziła dodatkowe badanie na grupie 300 gospodarstw domowych w postaci wywiadu telefonicznego. Wspomagające badanie polegało na zbieraniu transakcji z jednego dnia i było ukierunkowane na mikropłatności.

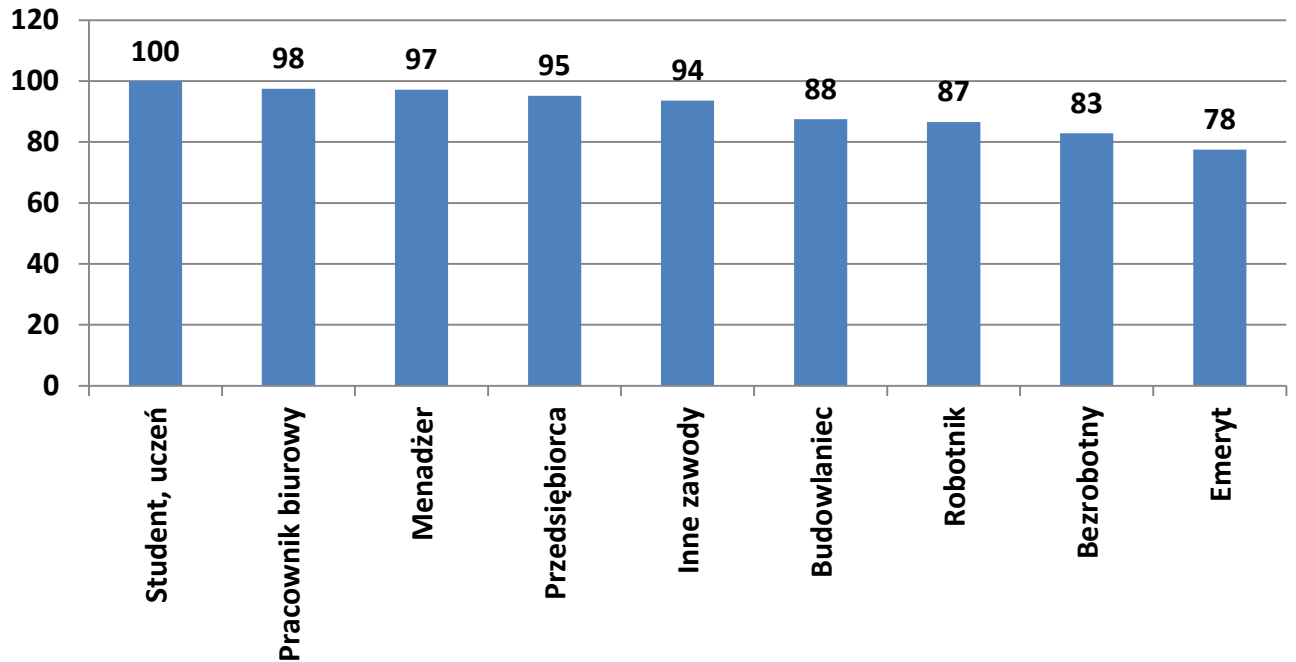
5.2. Poziom ubankowienia Węgrów

Z przeprowadzonego badania wynika, że 89% gospodarstw domowych na Węgrzech ma konto płatnicze, a 85% ma kartę płatniczą. 59% rachunków płatniczych jest dostępna przez internet. Najwyższy odsetek posiadania kont płatniczych miał miejsce wśród studentów (100%), pracowników biurowych (98%), menadżerów (97%) i przedsiębiorców (94%). Najniższy wskaźnik ubankowienia był natomiast wśród emerytów (78%) i bezrobotnych (83%).

---

⁵ Anikó Turján, Éva Divéki, Éva Keszy-Harmath, Gergely Kóczán, Kristóf Takács, *Nothing is free: A survey of the social cost of the main payment instruments in Hungary*, Magyar Nemzeti Bank, MNB Occasional Papers 93, Budapest 2011, s. 21-24; *Payment habits of the Hungarian households*, prezentacja Lajosa Bartha z 21 czerwca 2011 r. w NBP, s. 1-12.

Wykres 21. Ubankowanie wśród Węgrów w zależności od grupy społeczno-zawodowej (w procentach)

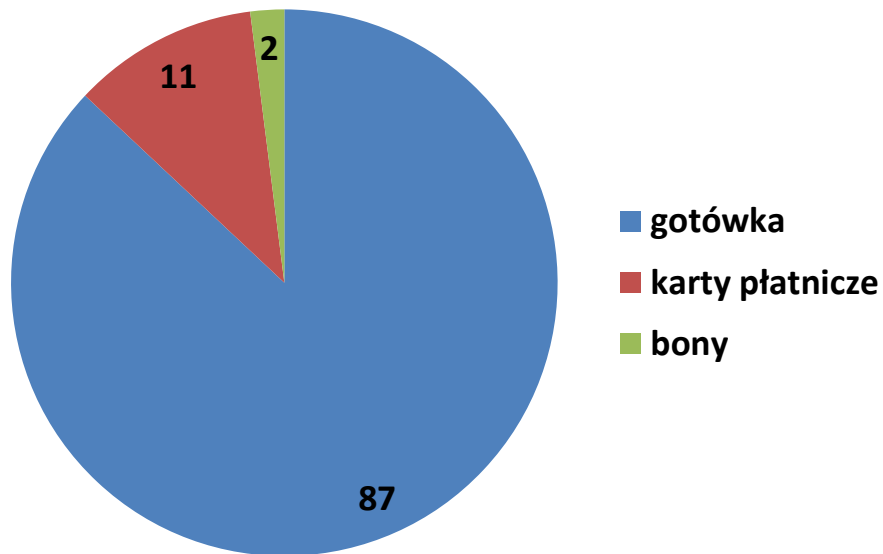

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania przeprowadzonego przez Anikó Turján, Éva Divéki, Éva Keszy-Harmath, Gergely Kóczán, Kristóf Takács z Magyar Nemzeti Bank w latach 2009-2011.

5.3. Struktura sposobów płatności Węgrów

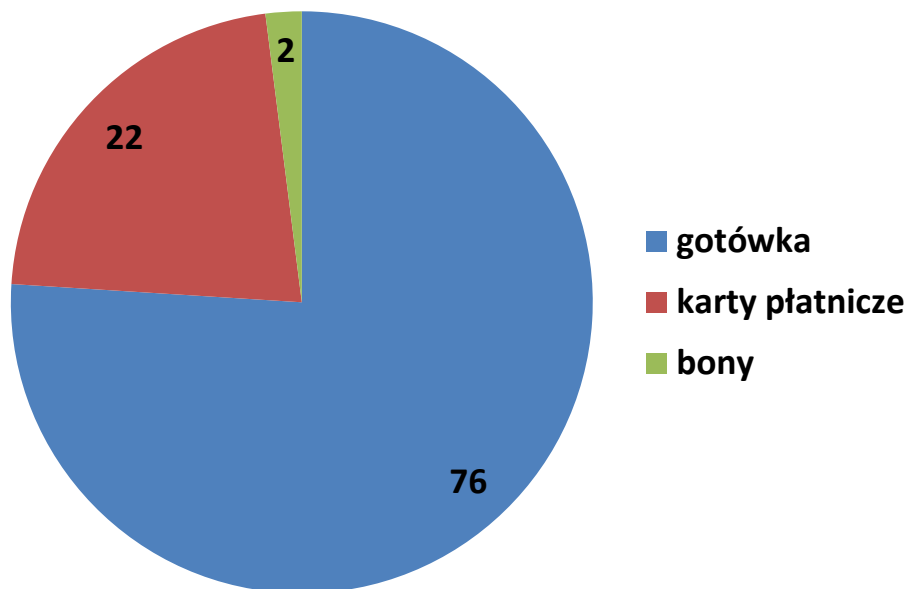
Węgrzy w 87 procentach płatnościach za zakupy płacili gotówką, w 11% kartami płatniczymi, a w 2% bonami. W przypadku analizy wartości płatności udział gotówki w sposobach płatności wyniósł 76%, udział kart płatniczych 22%, a udział bonów 2%.

Wykres 22. Ilościowa struktura sposobów płatności Węgrów (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania przeprowadzonego przez Anikó Turján, Éva Divéki, Éva Keszy-Harmath, Gergely Kóczán, Kristóf Takács z Magyar Nemzeti Bank w latach 2009-2011.

Wykres 23. Wartościowa struktura sposobów płatności Węgrów (w procentach)

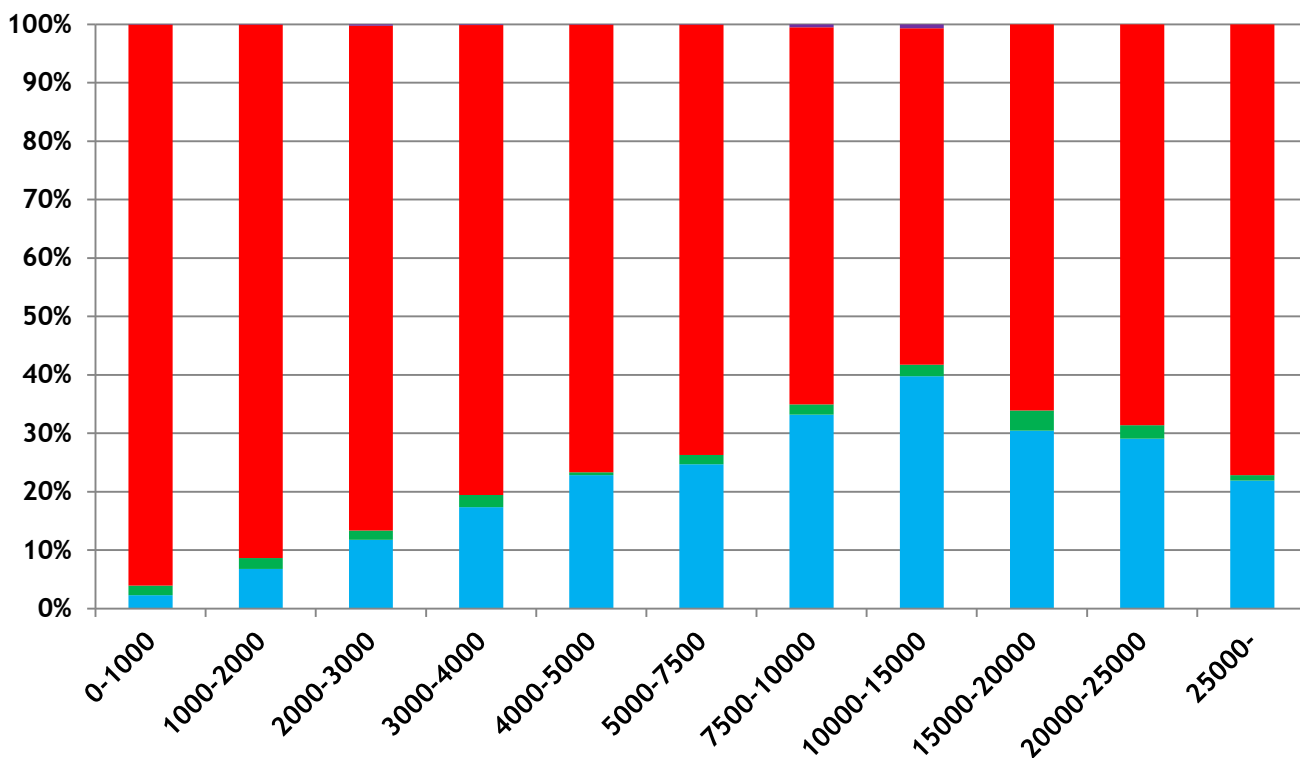

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania przeprowadzonego przez Anikó Turján, Éva Divéki, Éva Keszy-Harmath, Gergely Kóczán, Kristóf Takács z Magyar Nemzeti Bank w latach 2009-2011.

5.4. Szczegółowa struktura sposobów płatności Węgrów w zależności od wartości płatności i wykształcenia

Analizując rozkład płatności w poszczególnych przedziałach kwotowych, zauważyć można, że w płatnościach do 15 tysięcy forintów (około 50-55 euro) spada udział gotówki na rzecz kart płatniczych. Od tej wartości jednakże ponownie rośnie udział wykorzystania gotówki. Nie są znane dokładne przyczyny takiej zmiany sytuacji. Z uzyskanych informacji od pracowników Węgierskiego Narodowego Banku wynika, że jest to, według ich przypuszczeń, wynikiem limitów wartości płatności na kartach płatniczych.

Wykres 24. Struktura sposobów płatności Węgrów w zależności od wartości płatności (w forintach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania przeprowadzonego przez Anikó Turján, Éva Divéki, Éva Keszy-Harmath, Gergely Kóczán, Kristóf Takács z Magyar Nemzeti Bank w latach 2009-2011.

Kolor czerwony oznacza gotówkę, kolor niebieski karty płatnicze, kolor zielony oznacza przedpłacone bony.

Gospodarstwa domowe na Węgrzech w zdecydowanej większości posługują się w płatnościach gotówką. Powszechne jest przyzwyczajenie do tradycyjnych instrumentów płatniczych, w tym szczególnie do płatności na poczcie.

Pomimo tego zdecydowana większość gospodarstw domowych (89%) posiada konto płatnicze. 59% spośród nich jest dostępnych za pomocą internetu. Jednakże autorzy badania z Węgierskiego Narodowego Banku stwierdzają, że rozwój infrastruktury płatniczej jest niewystarczający oraz brak jest informacji na temat zwyczajów płatniczych.

6. Badanie holenderskie

6.1. Informacje ogólne

Badanie Holendrów za pomocą dzienniczków płatności przeprowadzili w latach 2010 - 2012 Nicole Jonker, Anneke Kosse i Lola Hernandez z De Nederlandsche Bank⁶. Badanie zostało zrealizowane przez Heliview Research na reprezentatywnej grupie Holendrów wziętej z panelu klientów firmy badawczej. Badanie objęło 7499 Holendrów od 12 roku życia. Uzyskano 7147 odpowiedzi przez internet oraz 352 odpowiedzi telefoniczne. Jednodniowe dzienniczki płatności dotyczyły okresu od 6 września do 5 października 2010 r.

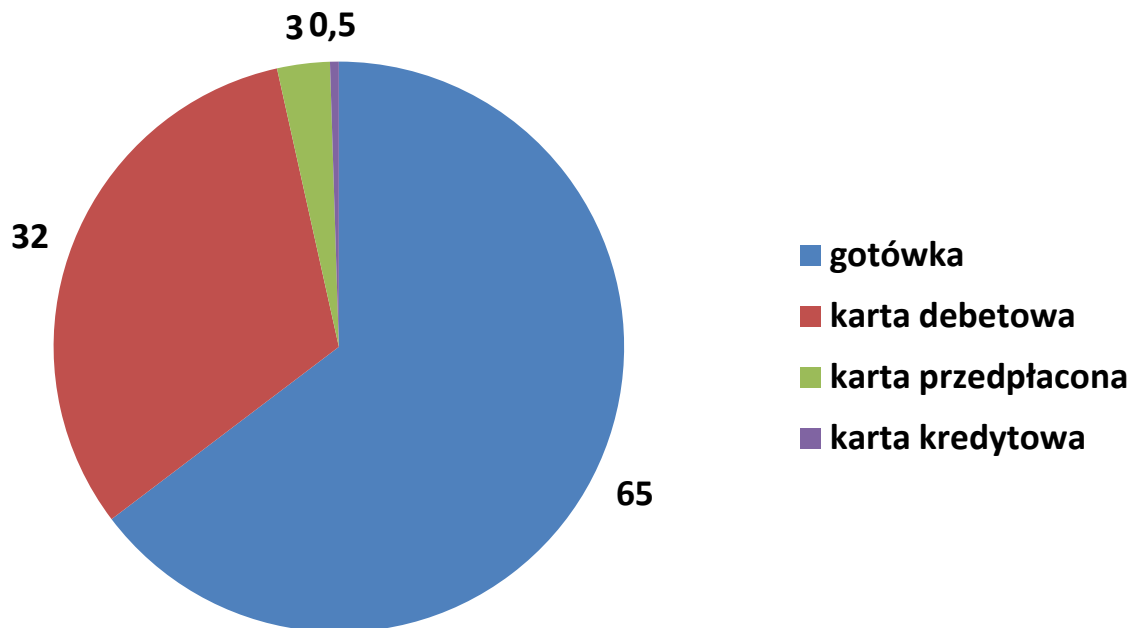
6.2. Struktura sposobów płatności Holendrów

W 2010 r. 65% płatności w punktach handlowo-usługowych Holendrzy wykonywali gotówką. Kartami debetowymi opłacano 32% transakcji, na karty przedpłacone przypadało 3% płatności, a na karty kredytowe około 0,5% płatności.

---

⁶ Nicole Jonker, Anneke Kosse, Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 1-49.

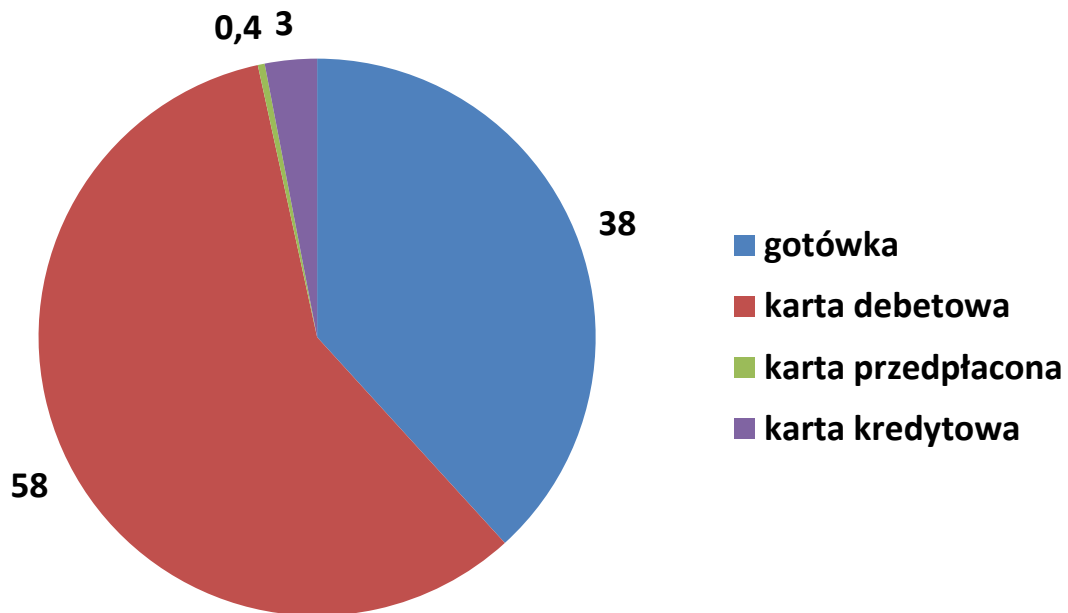
Wykres 25. Ilościowa struktura sposobów płatności Holendrów w punktach handlowo-usługowych w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse, Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 17.

Wartościowo udział gotówki w płatnościach w sklepach i za usługi był znacznie niższy niż udział ilościowy i wynosił 38%. Udział kart debetowych wzrósł prawie dwukrotnie w stosunku do udziału ilościowego, do 58%, a kart kredytowych do 3%. Znaczenie kart przedpłaconych pod względem wartości transakcji jest marginalne.

Wykres 26. Wartościowa struktura sposobów płatności Holendrów w punktach handlowo-usługowych w 2010 r. (w procentach)

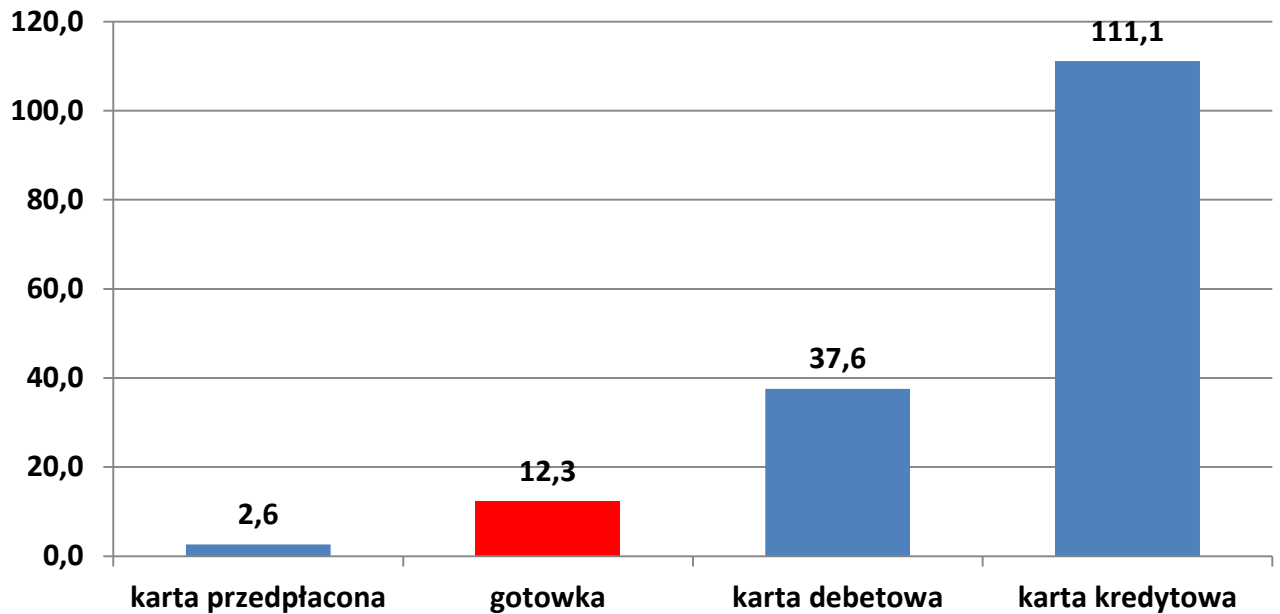

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse, Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 17.

6.3. Przeciętna wartość płatności według sposobu płatności

W Holandii płatności o najwyższej przeciętnej wartości są wykonywane kartami kredytowymi - 111 euro. Kartami debetowymi wykonuje się płatności na średnio 38 euro, a kartami przedpłaconymi na 12 euro. Gotówką Holendrzy płacą przeciętnie na 12 euro.

Wykres 27. Przeciętna wartość płatności Holendrów dla danych sposobów płatności w 2010 r. (w euro)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse, Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 15.

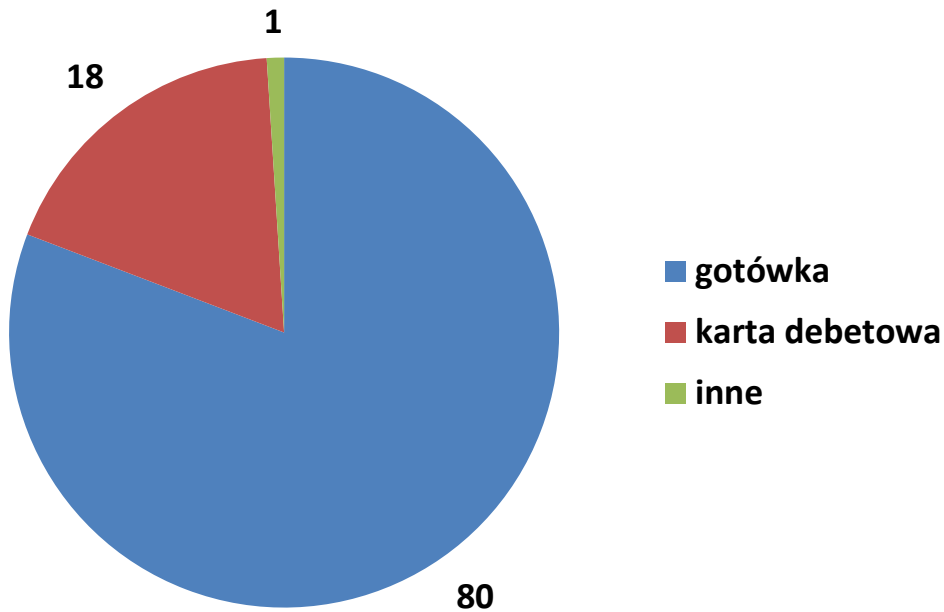
6.4. Szczegółowa struktura sposobów płatności w zależności od miejsc płatności

6.4.1. Struktura sposobów płatności w sklepach spożywczych i tytoniowych

W sklepach spożywczych i tytoniowych 80% płatności Holendrzy dokonywali gotówką, 18% transakcji było regulowanych kartami debetowymi, a na inne sposoby płatności, przede wszystkim karty przedpłacone i kredytowe, przypadają 1% transakcji.

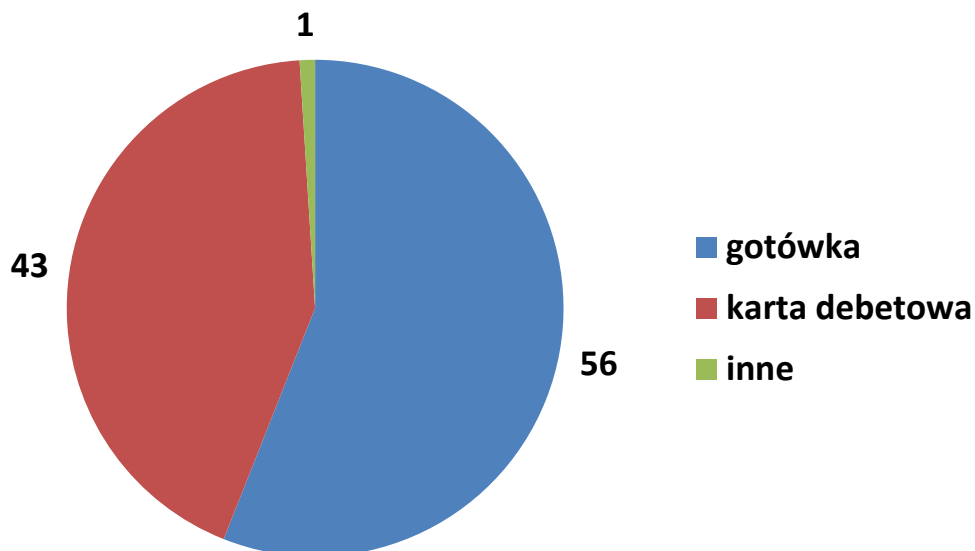
Wartościowo udział płatności gotówką spadł w stosunku do udziału ilościowego do 56%. Wzrósł natomiast ponad dwukrotnie udział płatności kartami debetowymi do 43%.

Wykres 28. Ilościowa struktura sposobów płatności Holendrów w sklepach spożywczych i tytoniowych w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse, Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 21.

Wykres 29. Wartościowa struktura sposobów płatności Holendrów w sklepach spożywczych i tytoniowych w 2010 r. (w procentach)

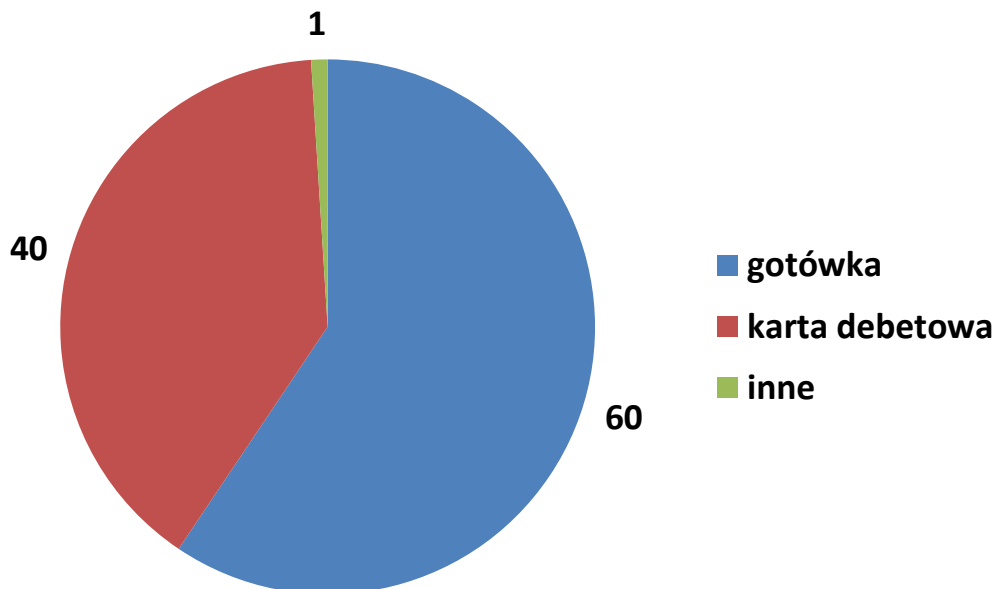

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse, Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 21.

6.4.2. Struktura sposobów płatności w supermarketach

W supermarketach Holendrzy płacili w około 60% przypadków gotówką. Udział kart debetowych wynosił około 40%. Na inne sposoby płatności, przede wszystkim karty przedpłacone i kredytowe, przypadało w zaokrągleniu 1%.

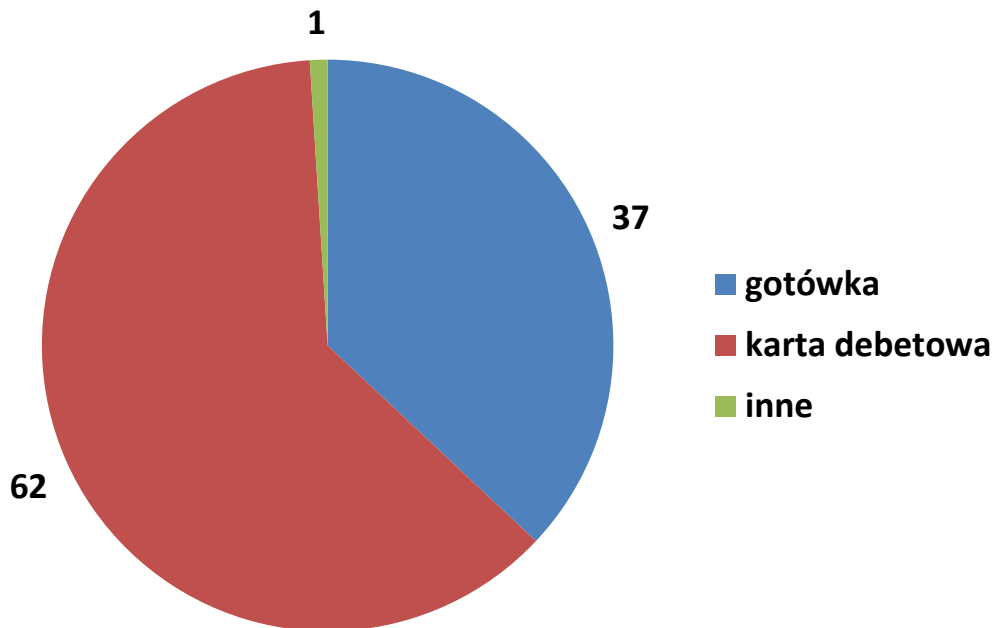
Wykres 30. Ilościowa struktura sposobów płatności Holendrów w supermarketach w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse i Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 21. Suma procentów jest większa niż 100 ze względu na zaokrąglenia i brak dokładniejszych danych.

W strukturze wartościowej płatności Holendrów w supermarketach udział gotówki spadł - w stosunku do struktury ilościowej - do 37%, wzrósł natomiast udział płatności kartami debetowymi do 62%. Udział płatności kartami kredytowymi i przedpłaconymi pozostał na tym samym poziomie - 1%.

Wykres 31. Wartościowa struktura sposobów płatności Holendrów w supermarketach w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse i Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 21.

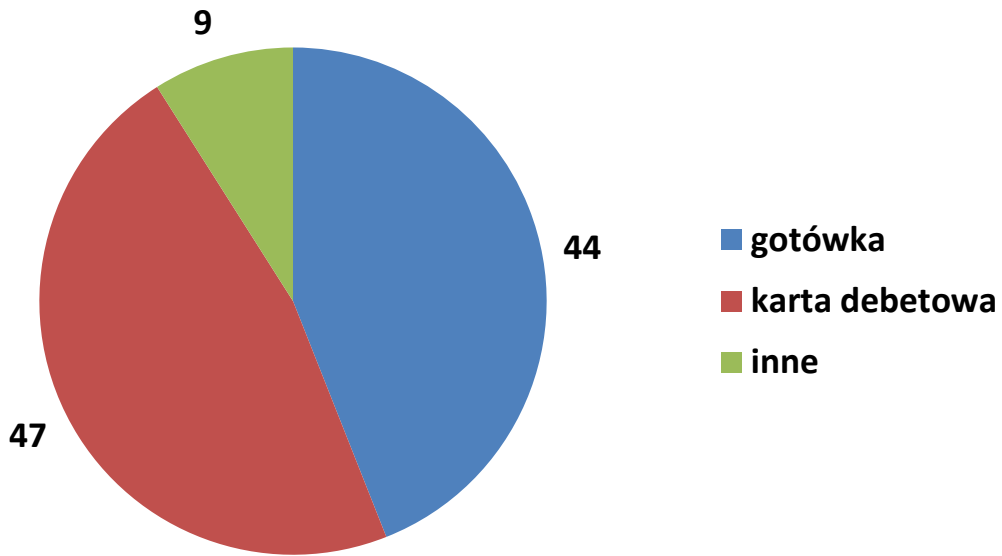
6.4.3. Struktura sposobów płatności na stacjach paliwowych

Na stacjach benzynowych Holendrzy najczęściej płacili kartami debetowymi - 47% transakcji. Na gotówkę przypadało 47% płatności, natomiast na inne metody płatności 9%.

W ujęciu wartościowym udział płatności kartami debetowymi wzrósł aż do 67%. Udział płatności gotówką wzrósł do 47%, natomiast udział płatności innego typu wzrósł do 15%.

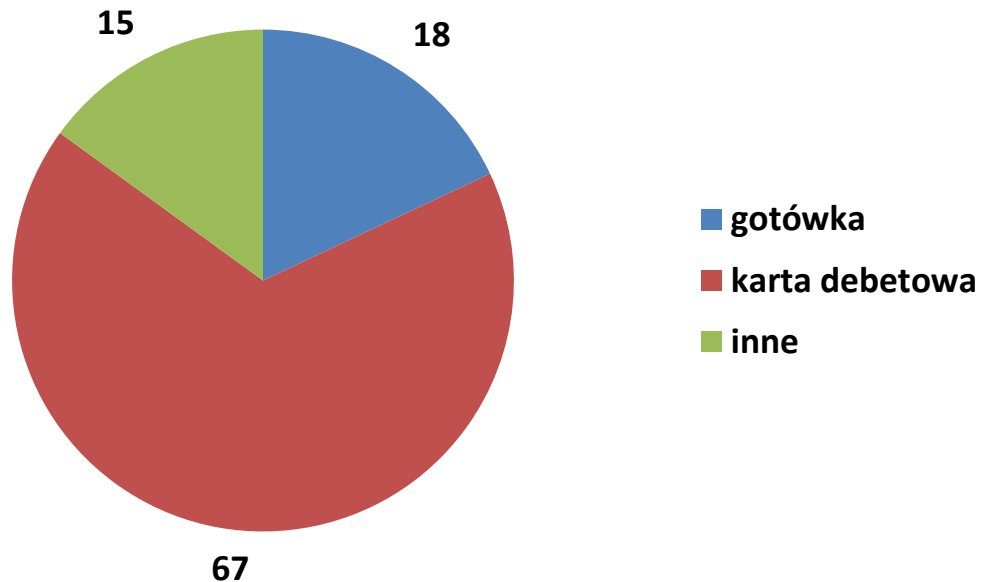

Wykres 32. Ilościowa struktura sposobów płatności Holendrów na stacjach benzynowych w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse i Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 21.

Wykres 33. Wartościowa struktura sposobów płatności Holendrów na stacjach benzynowych w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Nicole Jonker, Anneke Kosse i Lola Hernandez, *Cash usage in the Netherlands: How much, where, when, who and whenever one wants?*, DNB Occasional Studies Vol, Amsterdam 2012, s. 21.

7. Badanie australijskie

7.1. Informacje ogólne

Badanie dzienniczkowe na temat sposobów płatności Australijczyków przeprowadzili w 2010 i 2011 roku John Bagnall, Sophia Chong i Kylie Smith z Australijskiego Banku Rezerwy⁷. Zebrano 1240 tygodniowych dzienników płatności z okresu listopad - grudzień 2010 r. Badanie przeprowadziła firma Roy Morgan Research.

7.2. Struktura sposobów płatności Australijczyków

W 2010 r. Australijczycy 62% płatności regulowali gotówką. Spośród transakcji bezgotówkowych 13% przypadła na system eftpos. Karty debetowe i kredytowe MasterCard lub Visa miały po 8% udziału. Na system BPAY przypadało 3% płatności, na bankowość internetową i telefoniczną przypada 2%, a na karty płatnicze systemów trójstronnych 1%.

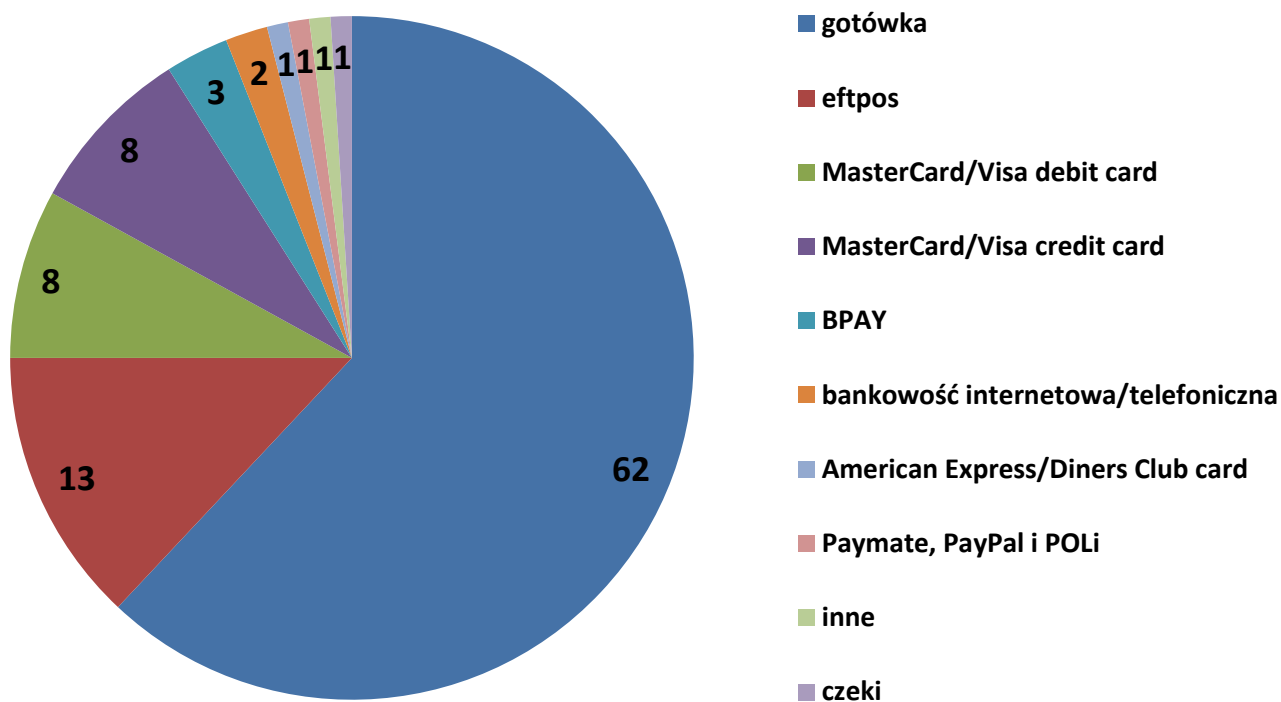
⁷ John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 1 - 40.

Tabela 2. Struktura sposobów płatności Australijczyków w 2010 r. (w procentach)

Sposób płatności	Liczba transakcji	Wartość transakcji	Wartość transakcji*
gotówka	62	23	29
eftpos	13	12	15
MasterCard/Visa debit card	8	10	12
MasterCard/Visa credit card	8	12	14
BPAY	3	10	10
bankowość internetowa/telefoniczna	2	10	12
American Express/Diners Club card	1	1	1
Paymate, PayPal i POLi	1	1	1
czeki	1	5	3
inne	1	16	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 5. Inne płatności to: płatności Cabcharge (system płatności taksówkowych), przekazy pieniężne, karty paliwowe, karty przedpłacone, karty sieci handlowych. *Dla transakcji do 9998 dolarów.

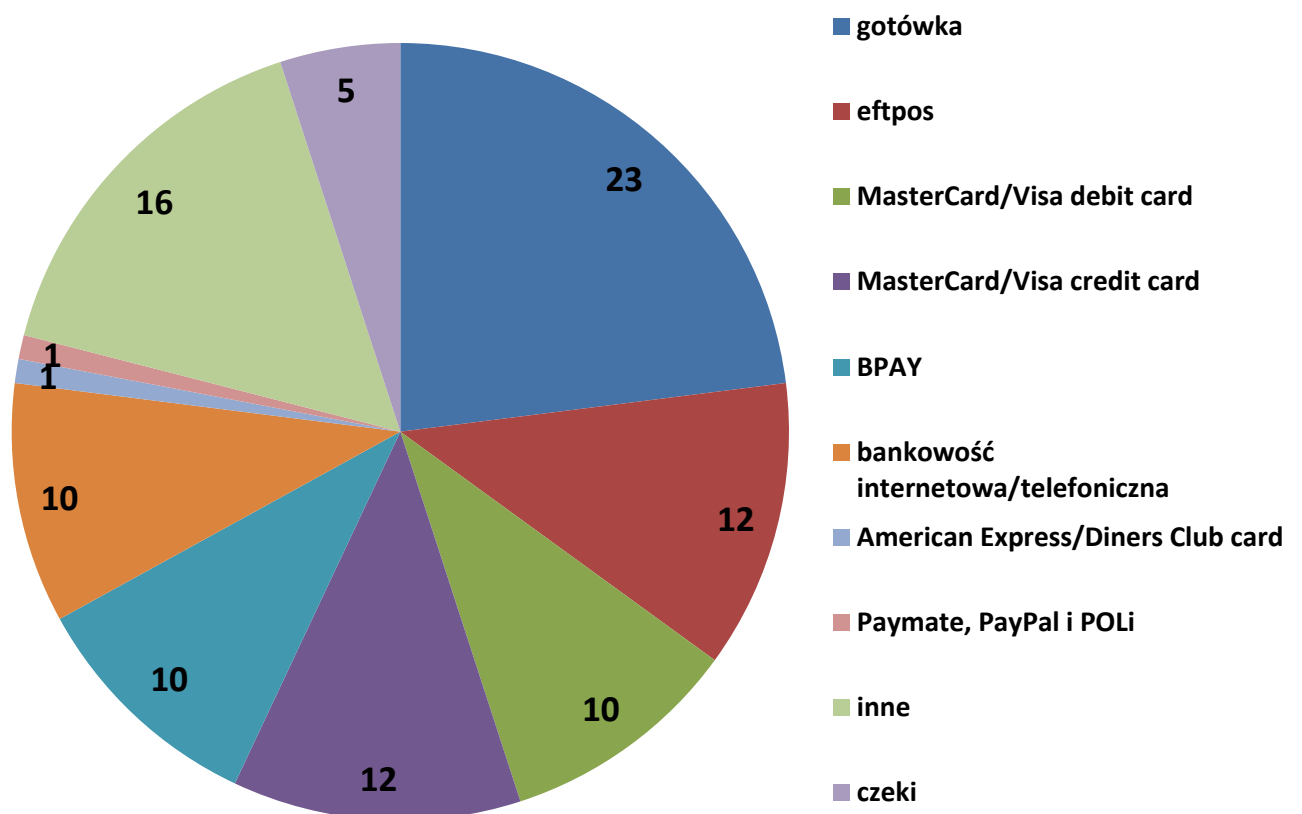
Wykres 34. Ilościowa struktura sposobów płatności w Australii w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 5.

Wartościowo struktura sposobów płatności jest bardzo różna od struktury ilościowej. Na płatności gotówkowe przypada tylko 23% płatności. Drugą kategorię z 16% udziałem stanowią łącznie inne sposoby płatności, czyli przekazy pieniężne, płatności kartami paliwowymi, kartami przedpłaconymi i kartami sieci handlowych. 12 - procentowy udział ma system eftpos oraz płatności kartami kredytowy MasterCard i Visa. Udział płatności wykonywanych w bankowości internetowej wynosi 10%. Po 10% udziałów mają również płatności kartami debetowymi MasterCard i Visa oraz w systemie BPAY. Udział czeków wyniósł 5%. Podsumowując największy procentowy wzrost udziałów zanotowały inne płatności, bankowość internetowa i telefoniczna oraz чеки.

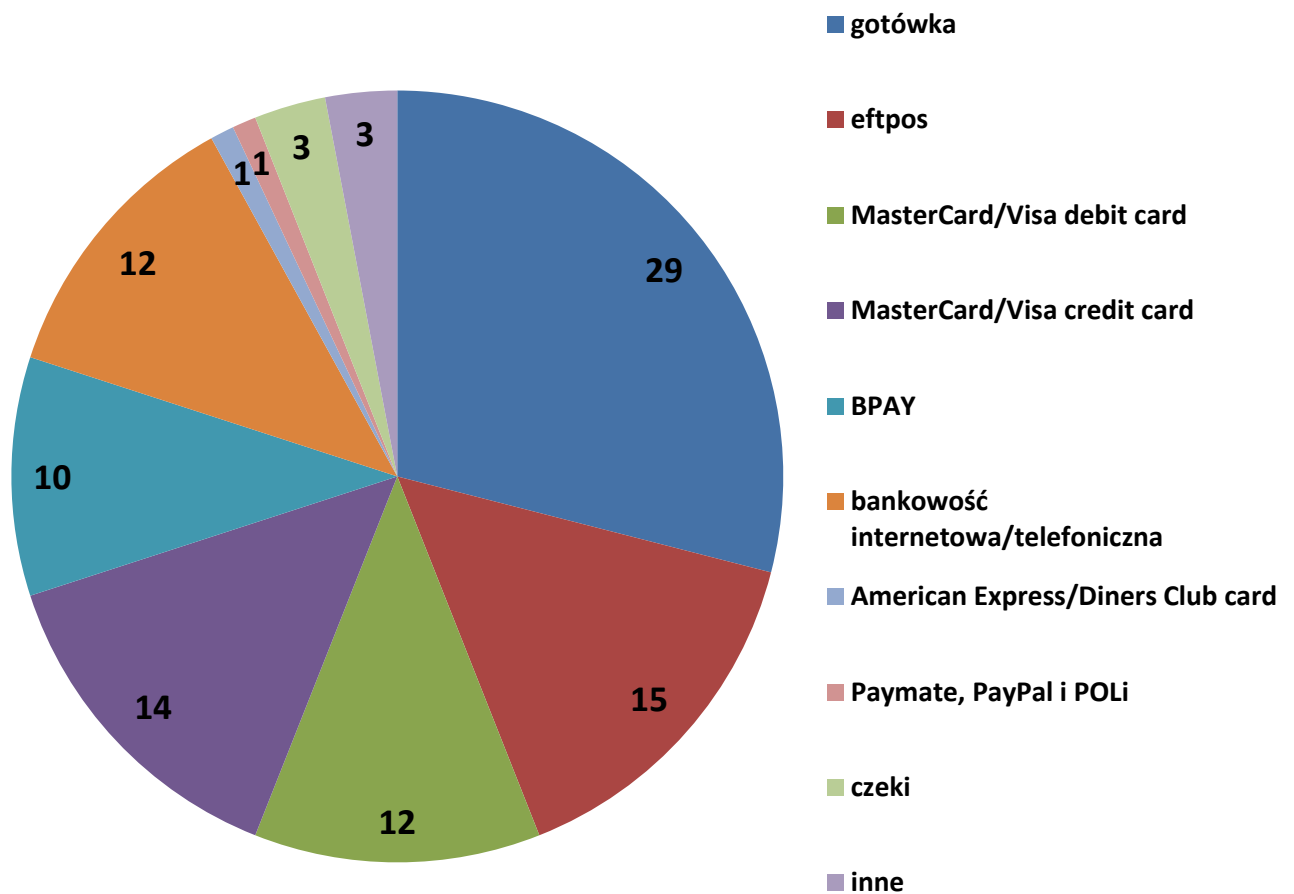
Wykres 35. Wartościowa struktura sposobów płatności w Australii (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 5.

W przypadku ograniczenia wartości transakcji do 9998 dolarów udział płatności gotówkowych rośnie – w stosunku do pełnej struktury wartościowej - do 29%. Wzrost także udział płatności w systemie eftpos do 15% oraz płatności kartami kredytowymi MasterCard i Visa do 14%. Do 12% wzrósł również udział płatności kartami debetowymi MasterCard i Visa oraz udział płatności realizowanych w bankowości internetowej i telefonicznej. Do 3%. spadł udział kategorii inne płatności i чеки.

Wykres 36. Wartościowa struktura sposobów płatności niskokwotowych w Australii (w procentach)

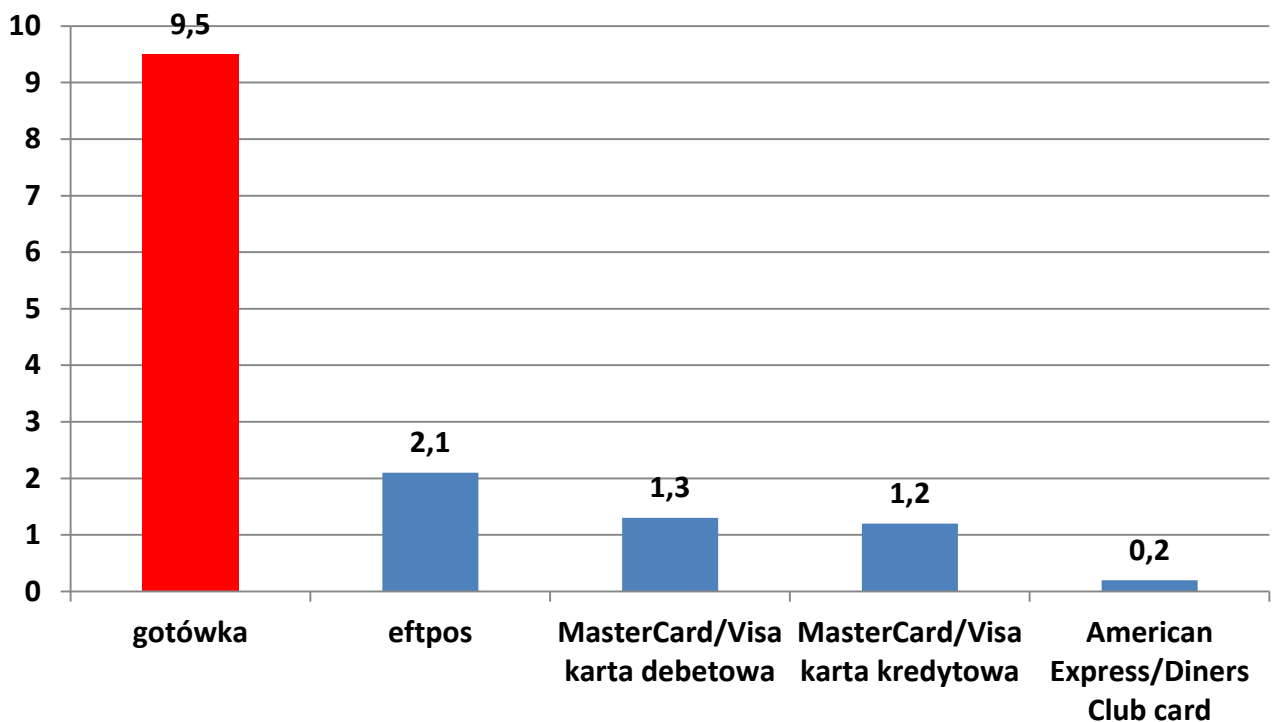

Źródło: opracowanie własne na podstawie John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 5.

7.3. Średnia liczba płatności danym sposobem płatności

Zgodnie z wynikami omawianego badania, Australijczyk przez tydzień wykonywał przeciętnie 14,3 płatności, z czego na gotówkę przypadało 9,5 płatności. Spośród transakcji bezgotówkowych najwięcej płatności było wykonanych w systemie eftpos oraz kartami debetowymi i kredytowymi MasterCard i Visa.

Wykres 37. Średnia liczba płatności przez tydzień danym sposobem płatności przez Australijczyków

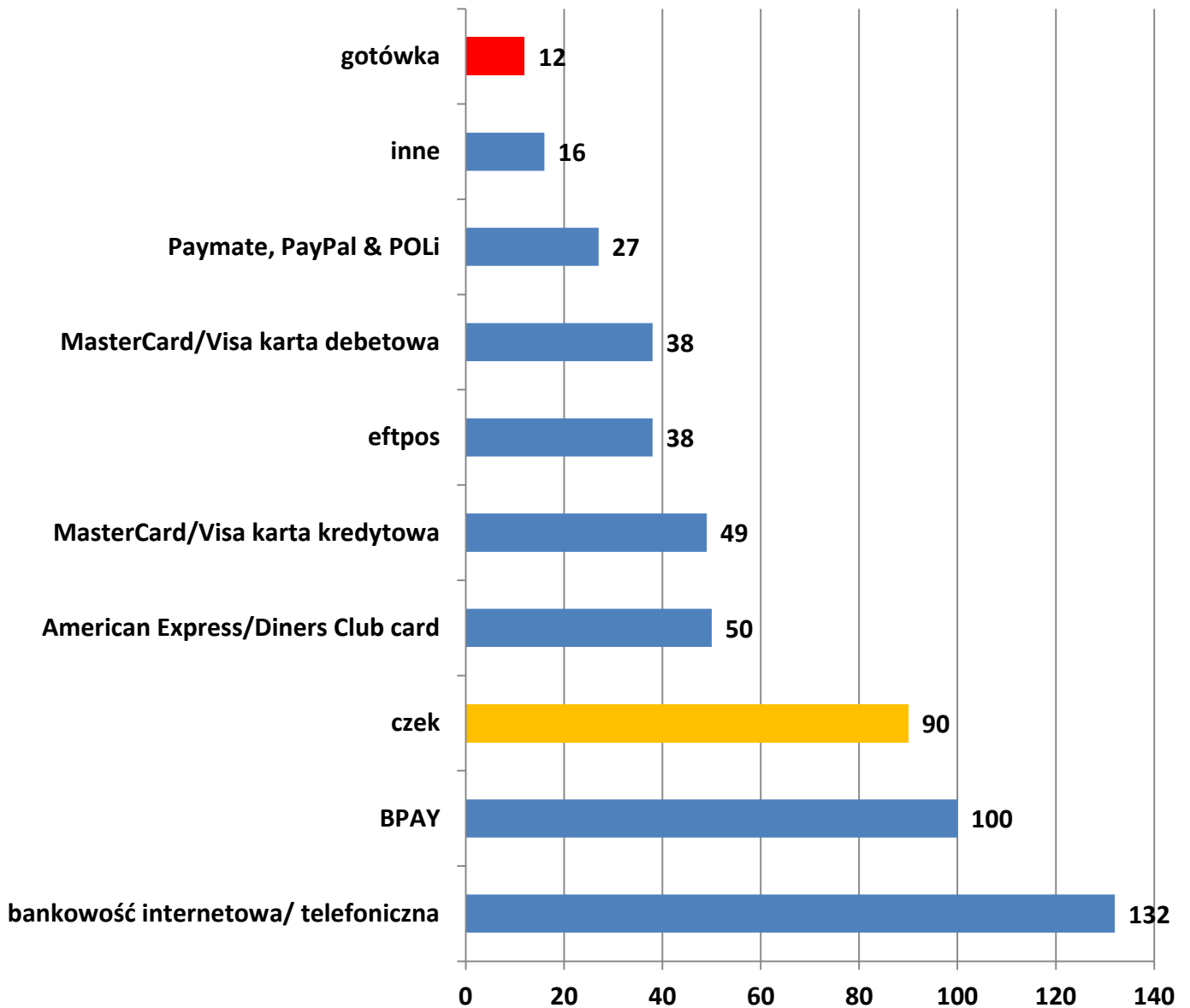
Źródło: opracowanie własne na podstawie: John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 11.

7.4. Mediana wartości sposobów płatności

Badanie pokazało, że Australijczycy wykonywali gotówką płatności przede wszystkim na najniższe wartości. Mediana wartości płatności gotówką wynosiła 12 dolarów australijskich, natomiast płatności zamieszczonych w kategorii inne (np. w

taksówkach i przekazy pieniężne) - 16 dolarów australijskich. Mediana wartości dla kart debetowych (38 AUD) jest niższa niż dla kart kredytowych (49-50 AUD). Dla przelewów wykonanych w bankowości internetowej i telefonicznej średnia wartość płatności wynosiła 132 AUD.

Wykres 38. Mediana wartości płatności danym sposobem płatności przez Australijczyków w 2010 r. (w dolarach australijskich)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 7.

7.5. Struktura sposobów płatności w zależności od miejsca płatności

W Australii gotówką najczęściej płacono się za jedzenie na wynos - w 87% przypadków, a ponadto w barach (86%), w małych sklepach spożywczych (85%) i restauracjach (85%). Kartami płatniczymi najczęściej płacono się za wycieczki i podróże (69%), sprzęt AGD/RTV i meble (57%) oraz na stacjach paliwowych (55%).

Tabela 3. Struktura sposobów płatności w punktach handlowo-usługowych w Australii w 2010 r. (w procentach)

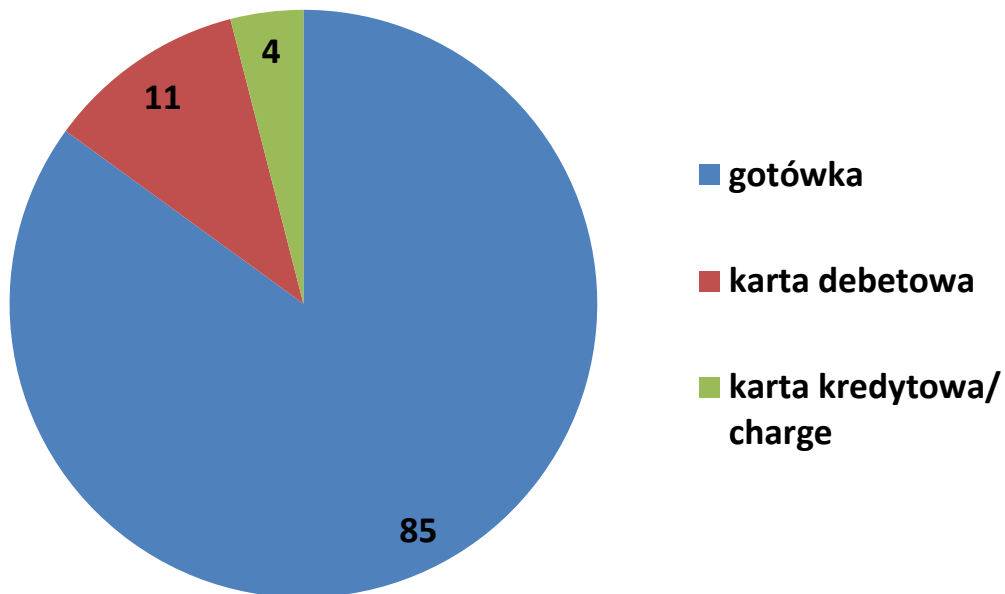
	gotówka	karty debetowe	karta kredytowa/ charge	BPAY	czek	bankowość internetowa/ telefoniczna	inne	Razem
kanapkarnia/ jedzenie na wynos	87	10	3	-	-	-	-	100
bar	86	11	3	-	-	-	-	100
mały sklep spożywczy	85	11	4	-	-	-	-	100
restauracja	85	11	4	-	-	-	-	100
rozrywka	75	12	6	1	1	5	-	100
transport	73	10	8	1	-	1	7	100
inne	62	13	5	3	3	13	1	100
inne sklepy	58	27	13	1	-	1	-	100
usługi	56	22	11	2	4	5	-	100
supermarkety	54	34	12	-	-	-	-	100
zdrowie	44	32	19	1	2	1	1	100
stacje paliwowe	43	41	14	-	-	-	2	100
AGD/RTV/meble	31	40	17	1	-	8	3	100
wycieczki/ podróże	21	38	31	3	3	4	-	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie: John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 8.

Bankowość internetowa zawiera również płatności internetowe. Udziały mniejsze niż 0,5 procent zostały oznaczone jako –.

W 2010 r. w małych sklepach spożywczych w Australii w 85% przypadków płacono się gotówką, w 11% kartą debetową a w 4% kartą kredytową i obciążeniową.

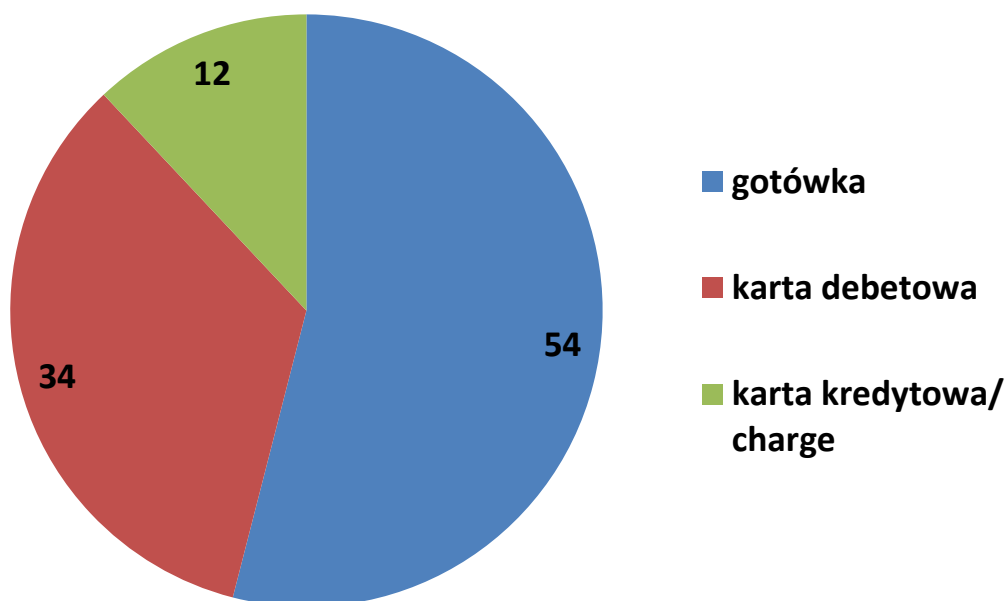
Wykres 39. Struktura sposobów płatności w małych sklepach spożywczych w Australii w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 8.

W supermarketach udział płatności gotówkowych wyniósł 54%. Udział płatności kartami debetowymi wyniósł 34%, a kartami kredytowymi 12%.

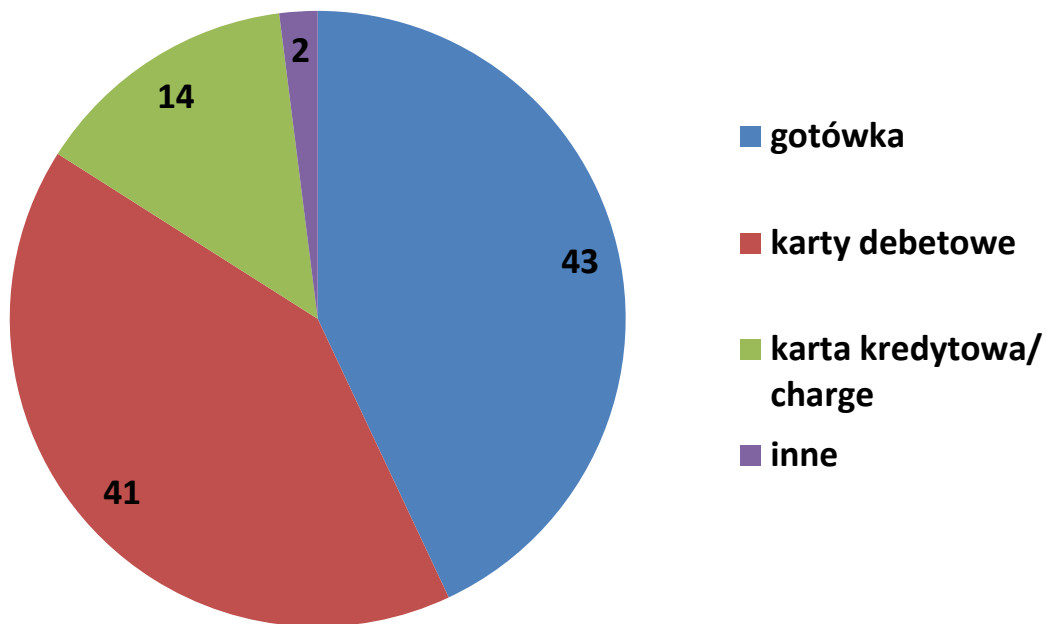
Wykres 40. Struktura sposobów płatności w supermarketach w Australii w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 8.

Na stacjach paliwowych większość płatności stanowiły operacje bezgotówkowe (57%). Kartami debetowymi płacono się w 41 procentach przypadków, kartami kredytowymi i obciążeniowymi w 14% przypadków, a na inne sposoby płatności (karty paliwowe i karty sieci handlowych) przypadało 2%.

Wykres 41. Struktura sposobów płatności na stacjach paliwowych w Australii w 2010 r. (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: John Bagnall, Sophia Chong, Kylie Smith, *Strategic Review of Innovation in the Payments System: Results of Reserve Bank of Australia's 2010 Consumer Payments Use Study*, Reserve Bank of Australia, June 2011, s. 8.

7.6. Wnioski z badania

Tradycyjne metody płatności, do których Australijski Bank Rezerwy zaliczył gotówkę, karty debetowe i kredytowe oraz czeki, były stale najczęściej używane w płatnościach przez osoby fizyczne w Australii. Spośród nich gotówka była najpowszechniej używanym instrumentem, szczególnie dla płatności o niskiej wartości, tj. do 40 dolarów.

Karty płatnicze były najpopularniejszym instrumentem w przypadku transakcji o średniej wartości. Udział płatności kartami kredytowymi rósł wraz ze wzrostem wartości transakcji. Bankowość internetowa i telefoniczna oraz czeki były najbardziej popularne dla

płatności o dużej wartości, szczególnie dla tych powyżej 500 dolarów. Jednakże udział czeków w sposobach płatności ogółem stale spadał.

Bankowość internetowa i telefoniczna oraz internetowe systemy płatności były używane tylko w niewielkim procencie płatności detalicznych. Udział bankowości internetowej wynosił tylko 2% wśród wszystkich płatności. Według wartości udział bankowości internetowej wynosił aż 10%. Partycypacja innych specjalistycznych internetowych systemów płatności nie przekraczała 10%.

Z badania wynikało, że Australijczycy byli zadowoleni z dostępnych sposobów płatności w Internecie, ponieważ 90% z nich miało dostęp do Internetu w domu lub w pracy, a 80% dokonywało zakupów internetowych. Największą przeszkodą w rozwoju płatności internetowych była obawa przed oszustwami.

Nowe sposoby płatności jak płatności bezstykowe oraz mobilne nie są jeszcze popularne w Australii. Zaledwie 3% respondentów wykonało płatność zbliżeniową w ostatnim miesiącu. Mniej niż 10% biorących udział w badaniu wykonało kiedykolwiek płatność mobilną. Większość z tych płatności dotyczyła płatności za dzwonki telefoniczne, gry i aplikacje na telefon.

Badanie wykazało, że powiazanie starych i nowych sposobów płatności generalnie spełnia wymagania klientów. W badaniu zaznaczono, że obszary, które można usprawnić, to bezpieczeństwo przelewów bankowości internetowej oraz czas przelewów bankowości internetowej.

8. Badanie polskie

8.1. Informacje ogólne

Badanie dzienniczkowe zwyczajów płatniczych Polaków zostało przeprowadzone w 2011 i 2012 roku w Departamencie Systemu Płatniczego w Narodowym Banku Polskim⁸. Uzyskano 1000 tygodniowych dzienniczków płatności na reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie Polaków. Dodatkowo z każdym respondentem przeprowadzono wywiad osobisty CAPI. Dane od respondentów zebrała według przekazanej koncepcji i kwestionariuszy firma PBS. Zbieranie wyników w badaniu dzienniczkowym i w wywiadach osobistych było w miarę równomiernie rozłożone na poszczególne dni w okresie październik-listopad 2011 r. i styczeń 2012 r. oraz nie obejmowało dni świątecznych 1 i 11 listopada oraz 6 stycznia.

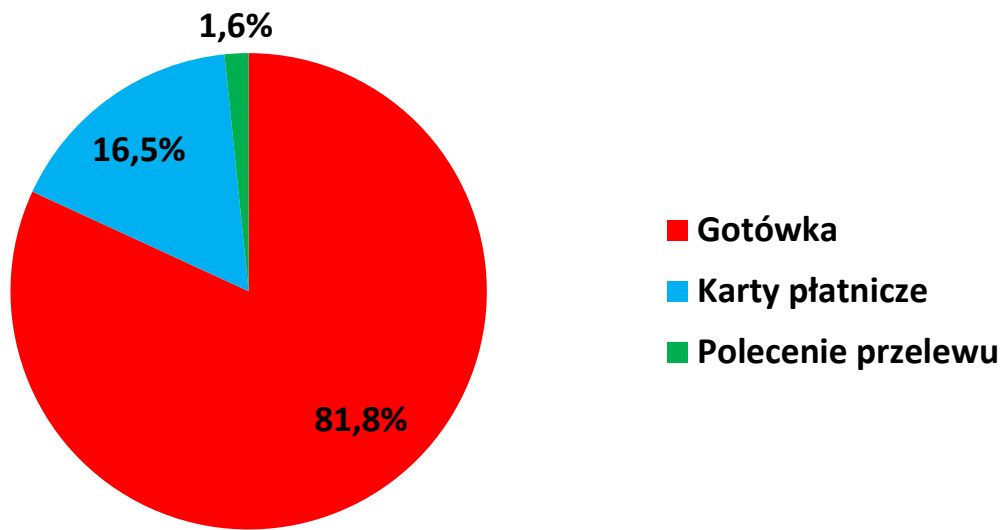
8.2. Struktura sposobów płatności Polaków

W 82% przypadków Polacy dokonywali płatności gotówką za wszelkie płatności detaliczne. Ponadto, 16,5% transakcji wykonywanych było kartami płatniczymi, natomiast 1,6% poleceniem przelewu.

---

⁸ Tomasz Koźliński, *Zwyczaje płatnicze Polaków*, Departament Systemu Płatniczego, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2012, s. 1-195.

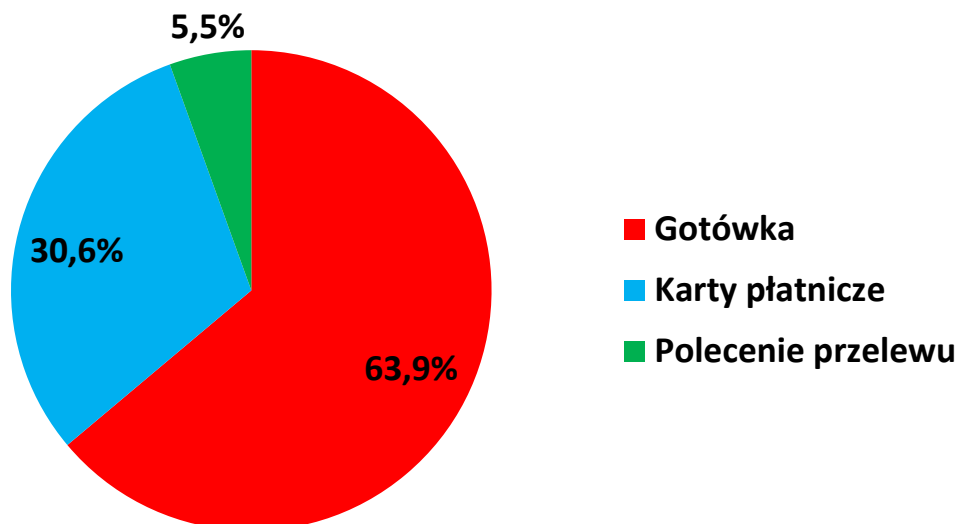
Wykres 42. Ilościowa struktura sposobów płatności Polaków

Źródło: Tomasz Koźliński, Zwyczaje płatnicze Polaków, Departament Systemu Płatniczego, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2012, n=5060 płatności.

W ujęciu wartościowym udział gotówki wynosił 64%, płatności kartami 30,6%, a polecenia przelewu 5,5%. Udział pozostałych instrumentów płatności był marginalny.

Wykres 43. Wartościowa struktura sposobów płatności Polaków

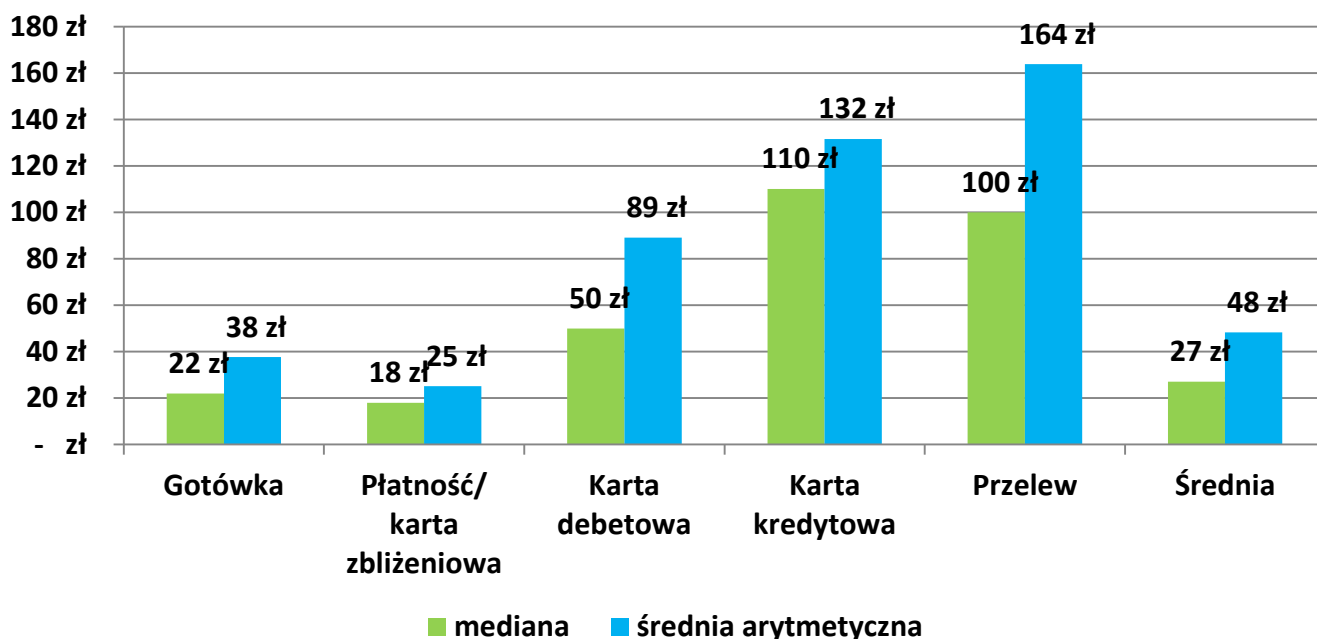

Źródło: Tomasz Koźliński, Zwyczaje płatnicze Polaków, Departament Systemu Płatniczego, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2012, n=5060 płatności.

8.3. Średnia arytmetyczna i mediana wartości płatności dla sposobów płatności

Polacy płacą gotówką średnio za 38 zł, natomiast mediana wartości płatności wynosi 22 zł. Średnia wartość płatności kartą debetową wynosi 89 zł (mediana 50 zł), kartą kredytową - 132 zł (mediana 110 zł). Przeciętna wartość płatności zbliżeniowej wynosi 25 zł, natomiast mediana wartości płatności to tylko 18 zł, czyli mniej niż płatności gotówką. Wynika z tego, że płatności zbliżeniowe, zgodnie z zasadą ich funkcjonowania, są wykonywane dla mikropłatności. Średnia arytmetyczna wartość polecenia przelewu wynosi 164 zł, a mediana 100 zł.

Wykres 44. Średnia arytmetyczna i mediana wartości płatności w zależności od sposobów płatności (w zł)

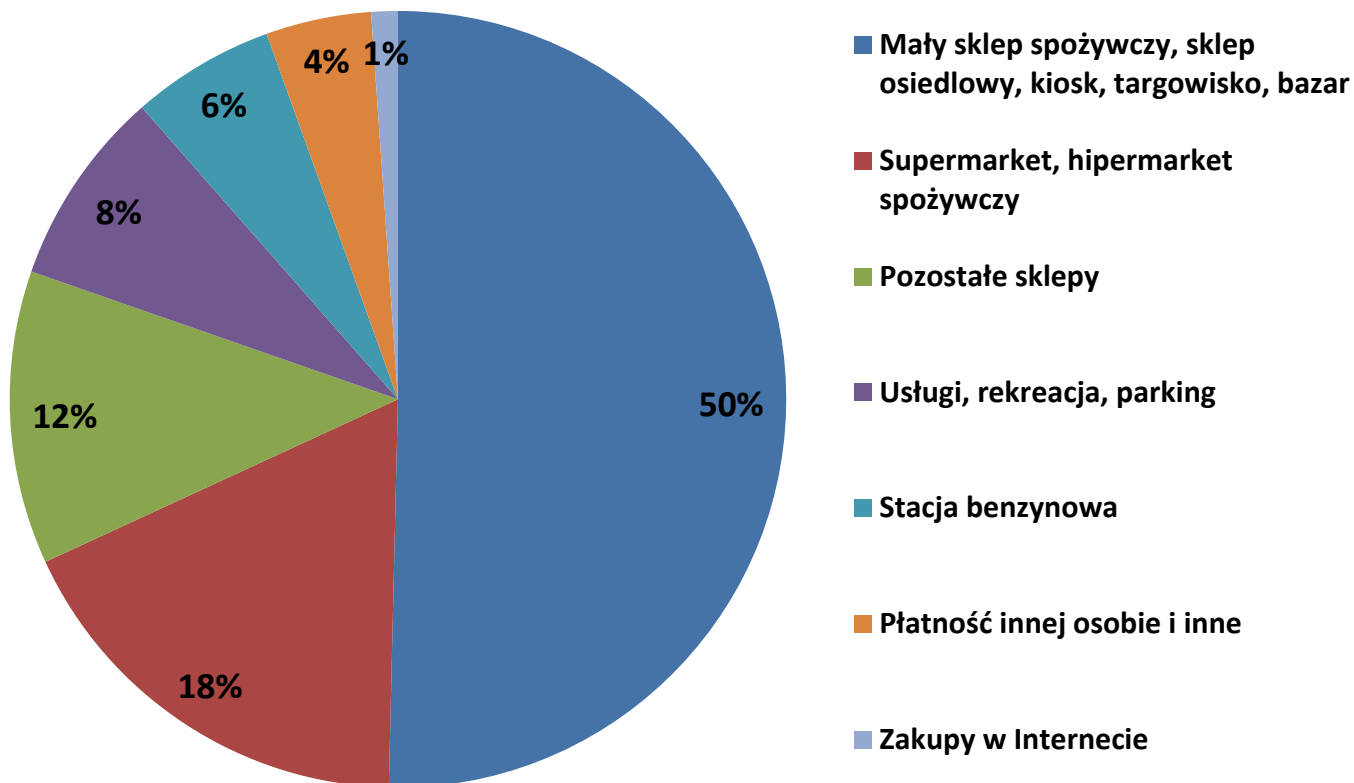
Źródło: Tomasz Koźliński, Zwyczaje płatnicze Polaków, Departament Systemu Płatniczego, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2012, n=5057 płatności.

8.4. Struktura płatności Polaków według miejsc płatności

Połowę detalicznych płatności Polacy wykonują w małych sklepach spożywczych, sklepach osiedlowych, kioskach, bazarach i targowiskach. Ponadto 18% transakcji przypada na supermarkety i hipermarkety spożywcze, 12% na pozostałe sklepy, a 8% na wszelkiego typu usługi i rekreację. 6% płatności Polacy wykonywali na stacjach benzynowych. 4% płatności Polacy wykonywali na stacjach benzynowych. 1% płatności Polacy wykonywali w Internecie.

Wykres 45. Struktura miejsc płatności Polaków

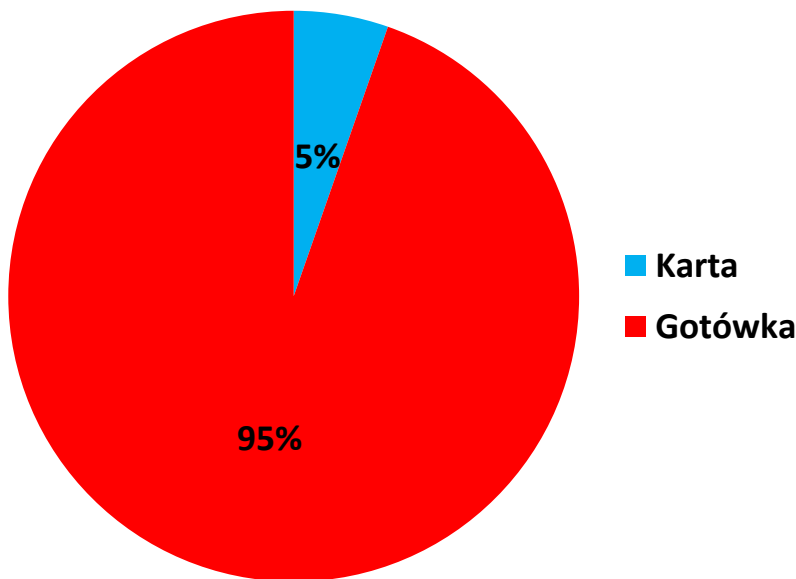
Źródło: Tomasz Koźliński, Zwyczaje płatnicze Polaków, Departament Systemu Płatniczego, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2012, n=5060.

8.5. Szczegółowa struktura sposobów płatności Polaków według miejsc płatności

8.5.1. Struktura sposobów płatności w małych sklepach spożywczych

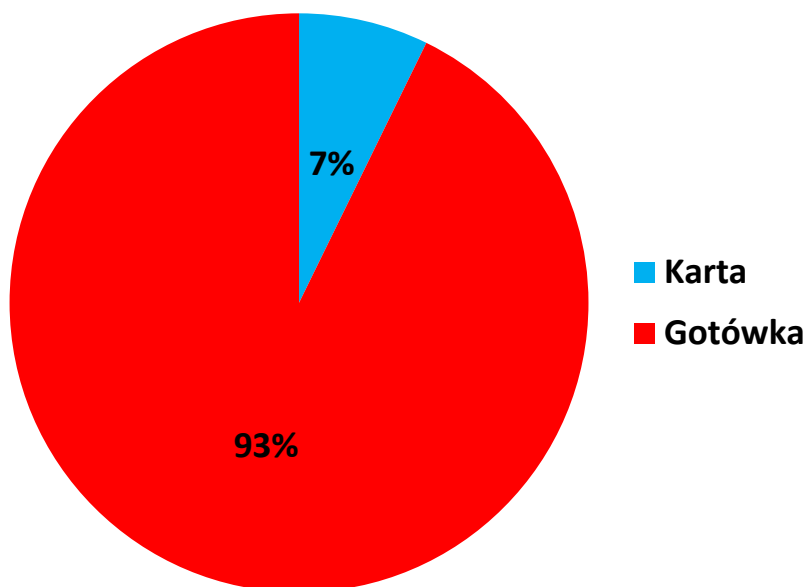
W 95% przypadków Polacy płacą gotówką w małych sklepach spożywczych i sklepach osiedlowych, a resztę kartami płatniczymi. W ujęciu wartościowym udział płatności kartami wynosi 7%.

Wykres 46. Struktura ilościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych

Źródło: Tomasz Koźliński, Zwyczaje płatnicze Polaków, Departament Systemu Płatniczego, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2012, n=1904.

Wykres 47. Struktura wartościowa sposobów płatności w małych sklepach spożywczych

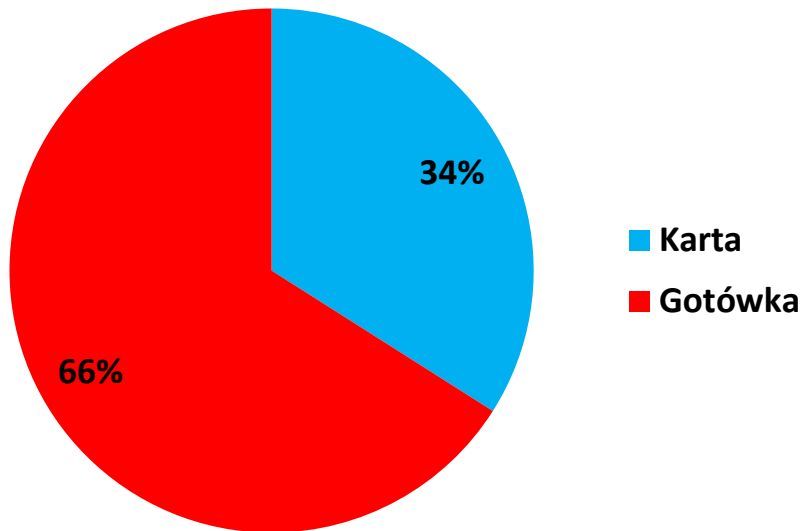

Źródło: Tomasz Koźliński, Zwyczaje płatnicze Polaków, Departament Systemu Płatniczego, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2012, n=1904.

8.5.2. Struktura sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych

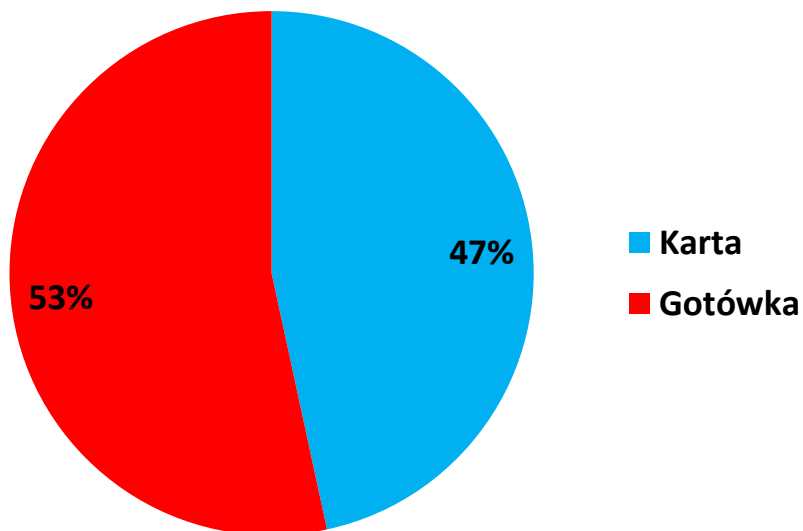
W supermarketach i hipermarketach spożywczych Polacy w 66% płacą gotówką, reszta przypada na karty. Pod względem wartości płatności udział płatności kartami prawie zrównał się z udziałem płatności gotówką.

Wykres 48. Struktura ilościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897.

Wykres 49. Struktura wartościowa sposobów płatności w supermarketach i hipermarketach spożywczych

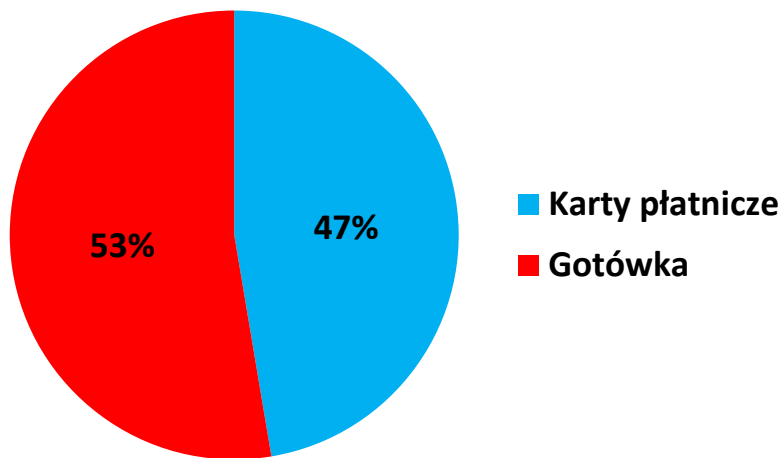

Źródło: badanie i obliczenia własne, n=897.

8.5.3. Struktura płatności Polaków na stacjach benzynowych

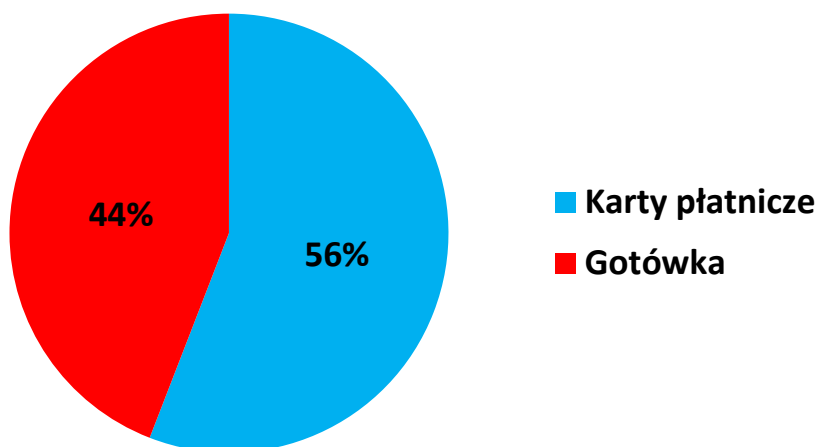
Na stacjach benzynowych Polacy w prawie połowie przypadków (47%) płacą kartami płatniczymi. W ujęciu wartościowym udział płatności kartami wynosił już 56%.

Wykres 50. Struktura ilościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych

Źródło: obliczenia własne, n=302.

Wykres 51. Struktura wartościowa sposobów płatności na stacjach benzynowych

Źródło: obliczenia własne, n=302.

9. Porównanie struktury sposobów płatności badań dzienniczkowych przeprowadzonych na świecie

9.1. Różnice w badaniach dzienniczków płatności

W niniejszym opracowaniu przedstawiono wyniki badań dzienniczkowych z sześciu krajów. Do porównań w tym rozdziale dodano także wyniki badania dzienniczkowego przeprowadzonego w Departamencie Systemu Płatniczego Narodowego Banku Polskiego. W zaprezentowanych badaniach zastosowano w większości tą samą metodę polegającą na wypełnianiu przez respondentów wszystkich swoich wydatków przez określoną liczbę dni w formie dzienniczków płatności. Jednakże każde z przedstawionych badań dzienniczkowych jest inne pod wieloma względami.

Wśród istotnych różnic w parametrach badań dzienniczkowych oraz innych cech poszczególnych systemów płatniczych, kształtujących wyniki badań, wymienić można następujące:

1. Wyniki badań dotyczą różnych krajów, które mają różny poziom PKB, różną organizację systemu płatniczego, różne przepisy prawne oraz często różnoraki poziom rozwoju obrotu bezgotówkowego.
2. Wyniki badań dotyczą różnych lat. Badanie dzienniczków płatności z Austrii dotyczy 2005 r., a najnowsze, polskie, 2012 r. Niektóre zwyczaje płatnicze klientów i systemy płatności bardzo szybko się zmieniają. Nowe funkcjonalności, nawet proste, mogą spowodować szybkie upowszechnienie płatności bezgotówkowych. Nie da się zatem porównywać wyników tych badań, jak gdyby dotyczyły różnych krajów w tym samym czasie.
3. Badania dzienniczkowe przeprowadzane były przez różną liczbę dni. Rozpiętość wynosiła od trzech dni do dwóch tygodni.
4. Opisywane badania mają różne wielkości próby.

5. Oprócz podstawowych instrumentów płatniczych, występujących powszechnie we wszystkich krajach, takich jak gotówka, karty debetowe i karty kredytowe, w wielu krajach istnieją krajowe, specyficzne instrumenty płatnicze i lokalne systemy płatności.
6. W niektórych badanych krajach funkcjonuje pieniądź elektroniczny, w innych natomiast, pomimo zapisanej w prawie takiej możliwości, nie ma w ogóle pieniądza elektronicznego.
7. W poszczególnych krajach występuje odmienna specyfika organizacji handlu detalicznego. W jednych krajach drobny handel detaliczny jest popularny, w innych natomiast dominują sieci uniwersalnych lub wyspecjalizowanych supermarketów, lub domów towarowych.
8. W badaniach występują różne podziały miejsc płatności, które z reguły uwzględniają specyfikę danego kraju. Różne są także formy funkcjonowania handlu detalicznego.
9. Podczas przeprowadzania badań dziennikowych w niektórych krajach stosowano, poza dziennikiem płatności, także wywiady telefoniczne oraz ankiety internetowe i ankiety pocztowe.

Znając powyżej wymienione różnice w konstrukcji badań oraz poziomie rozwoju obrotu bezgotówkowego, a także specyficzne uwarunkowania w danym kraju, przeprowadzono jednak poniżej porównanie ogólnej ilościowej i wartościowej struktury sposobów płatności.

9.2. Porównanie ilościowej struktury sposobów płatności

Porównując udział transakcji bezgotówkowych w całkowitej liczbie płatności objętych badaniami w różnych krajach, można zauważyć, że poziom rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce w latach 2011-2012 wynosił 18% i był nieco wyższy niż ten, jaki miał miejsce na Węgrzech w 2009 r., gdzie wynosił 15%. W Polsce udział obrotu gotówkowego - 82% był taki sam, jaki miał miejsce w Niemczech w 2008 r.

Udział ilościowy płatności bezgotówkowych w Polsce (18%) był jednak zauważalnie niższy niż ten, jaki występował w Kanadzie w 2009 r. (58%), w Holandii (35%) w 2010 r. i Australii (38%) w 2010 r.

Najwyższy udział bezgotówkowego zanotowano w Kanadzie, pomimo tego, że dane dotyczą 2009 r.

W omawianych krajach Unii Europejskiej obrót bezgotówkowy tworzony jest przede wszystkim przez karty debetowe. W Kanadzie i Australii znaczący jest również udział kart kredytowych. Sytuacja taka ma miejsce szczególnie w Kanadzie, gdzie płatności kartami kredytowymi stanowią 26,4% płatności w przyjętym do porównań przedziale od 15 CAD do poniżej 25 CAD. Udział innych instrumentów płatniczych, w porównaniu z gotówką, kartami debetowymi i kredytowymi, jest niewielki.

Tabela 4. Porównanie ilościowej struktury sposobów płatności krajów, które przeprowadziły badania dzienniczkowe sposobów płatności w latach 2005-2012

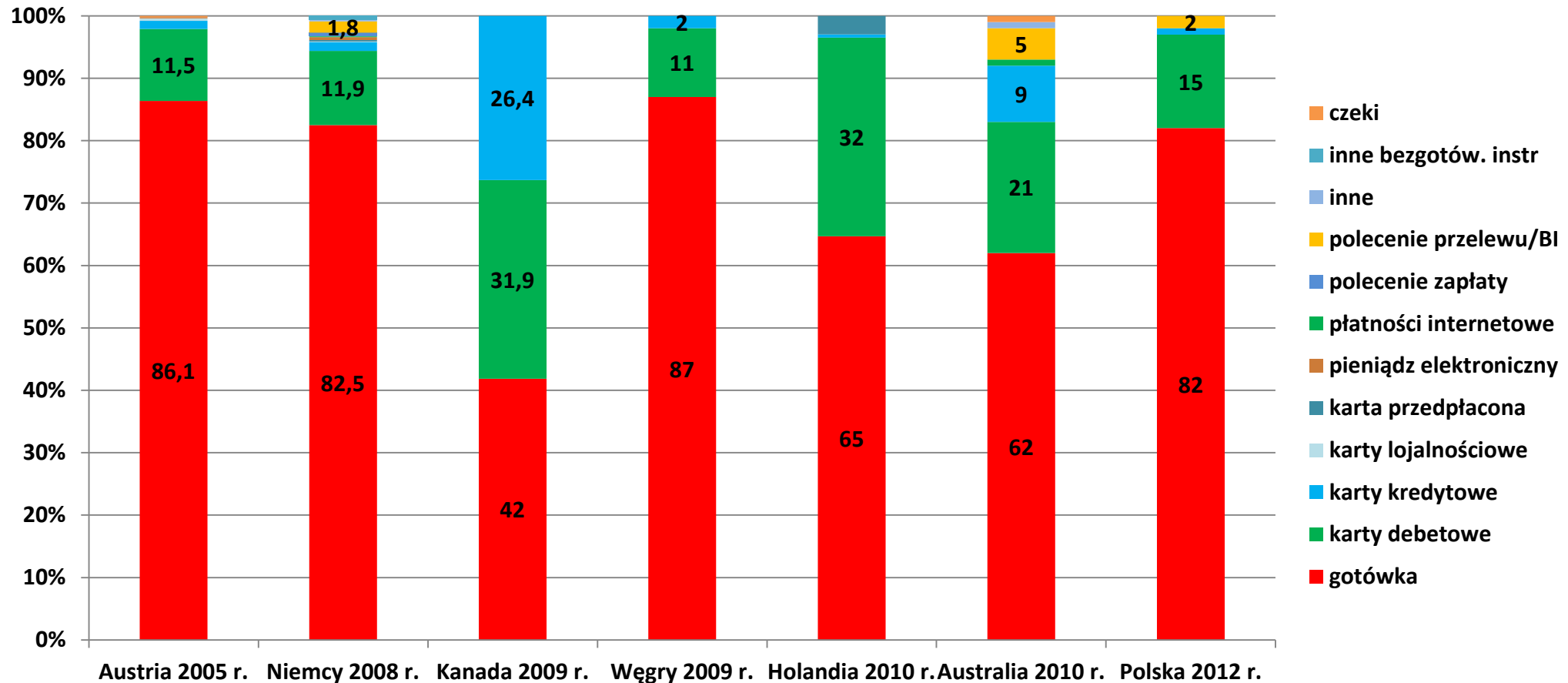
	Austria 2005 r.	Niemcy 2008 r.	Kanada 2009 r.	Węgry 2009 r.	Holandia 2010 r.	Australia 2010 r.	Polska 2012 r.
<i>gotówka</i>	86,1	82,5	42	87	65	62	82
<i>karty debetowe</i>	11,5	11,9	31,9	11	32	21	15
<i>karty kredytowe</i>	1,3	1,4	26,4	2	0,5	9	1
<i>karty lojalnościowe</i>	0,4	0,1					
<i>karta przedpłacona</i>		0,2			3		
<i>pieniądz elektroniczny</i>	0,2	0,5					
<i>płatności internetowe</i>		0,1				1	
<i>polecenie zapłaty</i>		0,6					
<i>polecenie przelewu/ bankowość internetowa</i>		1,8				5	2
<i>inne</i>		0,2				1	
<i>inne bezgotów. Instrum.</i>		0,7					
<i>czeki</i>	0,2					1	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań dzienniczkowych przeprowadzonych w poszczególnych krajach oraz badania własnego przeprowadzonego w Departamencie Systemu Płatniczego Narodowego Banku Polskiego. Dane z Polski dotyczą okresu październik-listopad 2011 r. oraz styczeń 2012 r.

Dla Kanady z uwagi na brak ogólnej struktury sposobów płatności zastosowano strukturę sposobów płatności, jaka występuje dla transakcji od 15 do poniżej 25 dolarów kanadyjskich.

Wykres 52. Porównanie ilościowej struktury sposobów płatności krajów, które przeprowadziły badania dziennikowe sposobów płatności w latach 2005-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań dziennikowych przeprowadzonych w poszczególnych krajach oraz badania własnego przeprowadzonego w Departamencie Systemu Płatniczego Narodowego Banku Polskiego. Dane z Polski dotyczą okresu październik-listopad 2011 r. oraz styczeń 2012 r. Dla Kanady z uwagi na brak ogólnej struktury sposobów płatności zastosowano strukturę sposobów płatności, jaka występuje dla transakcji od 15 do poniżej 25 dolarów. BI to bankowość internetowa.

9.3. Porównanie wartościowej struktury sposobów płatności

Pod względem wartościowego udziału sposobów płatności Polska w 2012 r. miała większy udział płatności bezgotówkowych (36%) niż Węgry w 2009 r. (24%).

Udział wartościowy płatności bezgotówkowych w Kanadzie (62%) był na podobnym poziomie, jaki miała Holandia (62%), chociaż według udziału ilościowego w Kanadzie wykonywało się znacznie więcej transakcji bezgotówkowych.

W prezentowanym zestawieniu Australijczycy w 2010 r. wykonywali procentowo najwięcej pod względem wartości transakcji bezgotówkowych - aż 71%, z czego najwięcej przypadło na karty debetowe - 27% oraz polecenia przelewu - 22%.

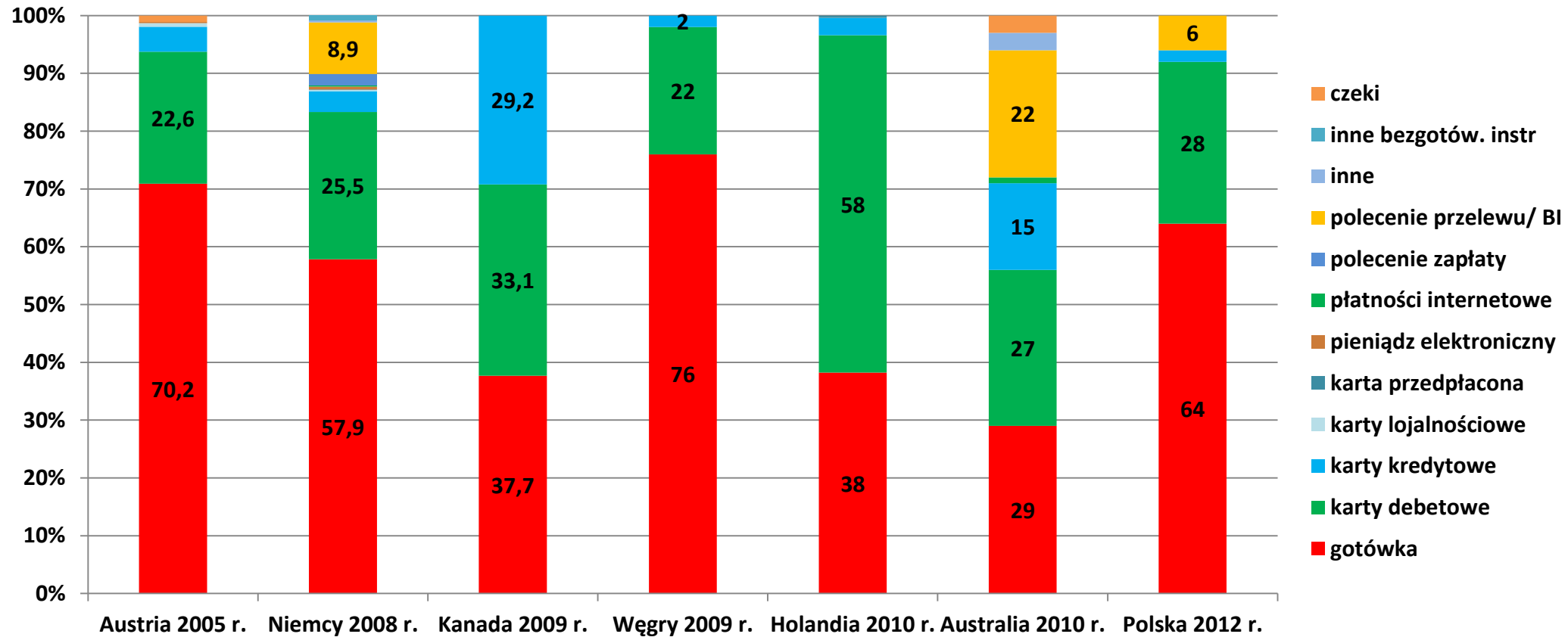
Tabela 5. Porównanie wartościowej struktury sposobów płatności krajów, które przeprowadziły badania dzienniczkowe sposobów płatności w latach 2005-2012

	Austria 2005 r.	Niemcy 2008 r.	Kanada 2009 r.	Węgry 2009 r.	Holandia 2010 r.	Australia 2010 r.	Polska 2012 r.
<i>gotówka</i>	70,2	57,9	37,7	76	38	29	64
<i>karty debetowe</i>	22,6	25,5	33,1	22	58	27	28
<i>karty kredytowe</i>	4,3	3,6	29,2	2	3	15	2
<i>karty lojalnościowe</i>	0,6	0,2					
<i>karta przedpłacona</i>		0,1			0,4		
<i>pieniądz elektroniczny</i>	0,2	0,5					
<i>płatności internetowe</i>		0,3				1	
<i>polecenie zapłaty</i>		1,9					
<i>polecenie przelewu/ BI</i>		8,9				22	6
<i>inne</i>		0,4				3	
<i>inne bezgotów. instr</i>		0,8					
<i>czeki</i>	1,1					3	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań dzienniczkowych przeprowadzonych w poszczególnych krajach oraz badania własnego przeprowadzonego w Departamencie Systemu Płatniczego Narodowego Banku Polskiego. Dane z Polski dotyczą okresu październik-listopad 2011 r. oraz styczeń 2012 r. Dane z Polski dotyczą okresu październik-listopad 2011 r. oraz styczeń 2012 r.

Dla Kanady z uwagi na brak ogólnej struktury sposobów płatności zastosowano strukturę sposobów płatności, jaka występuje dla transakcji od 15 do poniżej 25 dolarów. BI to bankowość internetowa.

Wykres 53. Porównanie wartościowej struktury sposobów płatności krajów, które przeprowadziły badania dziennikowe sposobów płatności w latach 2005-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań dziennikowych przeprowadzonych w poszczególnych krajach oraz badania własnego przeprowadzonego w Departamencie Systemu Płatniczego Narodowego Banku Polskiego. Dane z Polski dotyczą okresu październik-listopad 2011 r. oraz styczeń 2012 r. Dla Kanady z uwagi na brak ogólnej struktury sposobów płatności zastosowano strukturę sposobów płatności, jaka występuje dla transakcji od 15 do poniżej 25 dolarów. BI to bankowość internetowa.

10. Wnioski

Na podstawie zaprezentowanych siedmiu badań dzienniczkowych przeprowadzonych w ostatnich latach na świecie wysnuć można co najmniej kilkanaście wniosków.

1. Dotychczas kilka krajów na świecie przeprowadziło badanie zwyczajów płatniczych mieszkańców swoich krajów w postaci dzienników płatności. Badanie zwyczajów płatniczych Polaków przeprowadzone przez Narodowy Bank Polski wpisuje się w światowy nurt badań prowadzonych przez najlepsze banki centralne na świecie.
2. Badanie dzienników płatności charakteryzuje się największą precyzją i dokładnością zbierania danych spośród stosowanych dotychczas innych metod.
3. Wyniki uzyskane z dzienników płatności pokazują rzeczywisty obraz transakcji detalicznych wykonywanych przez obywateli poszczególnych krajów. Wyniki te w większości przypadków są inne, niż te, jakie są uzyskiwane na przykład z wywiadów z osobami.
4. Z wyników badań dzienniczkowych można otrzymać rzeczywistą strukturę miejsc detalicznych płatności, jakie wykonują mieszkańcy danych krajów. Jest ona na przykład w Polsce różna od tej, jaka wynika z danych statystycznych z uwagi na istnienie w bazach danych wielu firm handlowo-usługowych, które zaprzestały lub zawiesiły swoją działalność lub które prowadzą ją w minimalnym stopniu.

5. Badanie dziennikowe umożliwia poznanie skali płatności gotówkowych, które prawie nie są znane.
6. Gotówka dominuje we wszystkich opisywanych krajach, poza Kanadą, ale jest najpowszechniejszym instrumentem płatniczym pod względem liczby transakcji we wszystkich krajach. Pod względem wartościowej struktury płatności gotówka w paru wysoko rozwiniętych krajach ma już mniejszy udział niż łącznie płatności kartami.
7. We wszystkich przypadkach karty debetowe mają większy udział niż karty kredytowe. W niektórych krajach karty debetowe wyraźnie dominują pod względem liczby płatności wśród kart płatniczych.
8. W niektórych krajach polecenie przelewu i transakcje w bankowości internetowej mają bardzo duży udział w wartościowej strukturze płatności.
9. Tylko w niektórych krajach funkcjonuje w rzeczywistości gospodarczej pieniądz elektroniczny, ale ma on niewielki udział w ogóle płatności. Zaobserwować również można bardzo mały udział innych, czasami innowacyjnych, metod płatności.
10. Wiele krajów ma swoje specyficzne metody płatności, ale o lokalnej skali działania i znaczenia.
11. Struktura handlu detalicznego jest różna w zależności od kraju. W handlu wielkopowierzchniowym w różnych krajach dominują hipermarkety, supermarkety, domy towarowe lub sklepy dyskontowe.
12. W wielu krajach gotówka bardzo dominuje w płatnościach w małych sklepach spożywczych, natomiast na stacjach benzynowych bardzo często dominują płatności kartami.

13. Generalnie pod względem bezgotówkowych sposobów detalicznych płatności jesteśmy na zbliżonym poziomie, co Węgrzy.
14. Szacować można, że w rozwoju obrotu bezgotówkowego w płatnościach detalicznych między Polską a Niemcami są 4 lata różnicy. Jednakże należy brać pod uwagę specyfikę systemu płatniczego w Niemczech, ponieważ społeczeństwo niemieckie często preferuje gotówkę niż płatności kartami.